

Załącznik nr 1 do Uchwały nr
XXVI/183/2017 Rady Powiatu
Grodziskiego z dnia 31.01.2017 r.

POWIAT GRODZISKI

Powiatowa Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
na lata 2017-2022

SPIS TREŚCI:

I	WSTĘP.....	4
1.	Proces i cel tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	4
2.	Umocowanie prawne.....	6
3.	Zadania Powiatu jako jednostki samorządu terytorialnego wynikające z ustaw:	7
3.1	O samorządzie powiatowym.....	8
3.2	O pomocy społecznej.....	9
3.3	O wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.....	11
3.4	O rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.....	14
3.5	O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.....	16
4.	Metodologia strategii i źródła danych.....	17
II	CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA:.....	19
1.	Charakterystyka Powiatu Grodziskiego.....	19
1.1	Położenie terytorialno-administracyjne	19
1.2	Uwarunkowania demograficzne.....	21
2.	Diagnoza występujących problemów społecznych w Powiecie Grodziskim...	29
2.1	ubóstwo.....	32
2.2	bezrobocie.....	35
2.3	niepełnosprawność.....	37
2.4	przemoc w rodzinie.....	43
2.5	piecza zastępcza.....	44
2.6	alkoholizm i narkomania.....	46
2.7	bezdомność.....	49
3.	Pomoc społeczna świadczona przez instytucje społeczne w Powiecie Grodziskim:.....	50
3.1	Instytucje polityki społecznej państwa w Powiecie Grodziskim wobec problemów społecznych.....	51
3.2	Organizacje pozarządowe w Powiecie Grodziskim – ich charakterystyka, rola i wpływ na politykę społeczną powiatu.....	56

III	CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	64
1.	Wizja rozwoju polityki społecznej w Powiecie Grodziskim:.....	64
1.1	Analiza SWOT – szanse i zagrożenia.....	64
1.2	Cel główny i cele szczegółowe, kierunki działań, podmioty realizujące i wskaźniki.....	72
2.	Realizacja strategii.....	92
2.1	Podmioty realizujące.....	92
2.2	Źródła finansowania.....	93
2.3	Monitorowanie i ewaluacja.....	93
IV	ZAKOŃCZENIE.....	95
	Spis tabel.....	96

I WSTĘP

1. Proces i cel tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Grodziskiego to dokument służący wskazaniu kierunku, w którym powinna zmierzać polityka społeczna realizowana na terenie Powiatu Grodziskiego, wchodzącego w skład Województwa Wielkopolskiego, będąc tym samym jednostką samorządu terytorialną II stopnia podziału administracyjnego.

Politykę społeczną traktujemy jako przyjęty i realizowany przez władzę publiczną i organizacje pozarządowe zespół długofalowych działań na rzecz zaspokajania potrzeb i rozwiązywania problemów społecznych. Na poziomie władz powiatowych polega ona na profesjonalnym diagnozowaniu problemów społecznych, opracowywaniu i wdrażaniu optymalnych form pomocy, uwzględniając z jednej strony wykonywanie zadań zleczanych przez instytucje na szczeblu centralnym i wojewódzkim, z drugiej zaś specyfikę lokalnej społeczności i problemów społecznych, które jej dotyczą.

Obowiązek tworzenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Dokument ten nakłada na wszystkie szczeble samorządu terytorialnego obowiązek opracowania i realizacji terytorialnych strategii rozwiązywania problemów społecznych. Kompleksowa strategia obejmuje wszystkie obszary polityki społecznej, które powinny przyczynić się do lepszego funkcjonowania społeczności lokalnej, a w konsekwencji poprawy warunków życia mieszkańców danej społeczności lokalnej. Ustawodawca wskazuje również na niezbędne elementy, jakie powinna zawierać Strategia, a mianowicie: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki działań, sposób ich realizacji i ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem określającym priorytety przyszłych działań powiatu w zakresie polityki społecznej. Ma ona również pomóc w umocowaniu prawnym konkretnych działań, ma być także istotnym ogniwem w hierarchii dokumentów strategicznych poczynając od Narodowego Planu Rozwoju

aż do strategii gminnych, zachowując w stosunku do nich pełną kompatybilność i komplementarność.

Wszelkie proponowane i podejmowane przedsięwzięcia opisane w Strategii powinny być prowadzone w oparciu o współdziałanie aktywnych podmiotów działających w regionie, będących głównie instytucjami podlegającymi władzom centralnym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym, lecz również organizacje pozarządowe, które w zakresie polityki społecznej powiatu pełnią nie tylko funkcję uzupełniającą, ale w niektórych aspektach wręcz wykonują zadania powiatu.

Przeprowadzona diagnoza pozwoliła nie tylko poznać, z jakimi problemami boryka się społeczeństwo Powiatu Grodziskiego, ale także określić, które z nich są najbardziej istotne i wymagają najszybszej interwencji ze strony instytucji publicznych.

Strategia ma również na celu rozpoznanie potencjału, jakim dysponuje Powiat Grodziski – tym potencjałem są zarówno instytucje publiczne działające na polu polityki społecznej jak i pozornie tylko niezwiązane z polityką społeczną zjawiska – rozwój sektora prywatnego, a także aktywność obywatelska wyrażająca się w dużej ilości organizacji pozarządowych.

Dzięki poznaniu występujących problemów oraz możliwego do wykorzystania potencjału można **wskazać cele do realizacji, które w danym momencie są realne do osiągnięcia**. Efektywność podejmowanych działań pomocowych uzależniona jest w dużej mierze od świadomości skutków, jakie wywołują zarówno w krótkiej, jak i w dłuższej perspektywie, w skali jednostki, społeczności lokalnej i ponadlokalnej.

Zawarte w niniejszej Strategii zadania do zrealizowania wychodzą poza dotychczasowe rozumienie pomocy społecznej jako wsparcia finansowego dla osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji materialnej. Tak rozumiana pomoc społeczna byłaby tylko redystrybucją dochodu narodowego i stanowiła doraźną pomoc dla beneficjentów. W dłuższej perspektywie prowadzi to do przyjęcia przez pewną część społeczeństwa postaw roszczeniowych i bierności w pokonywaniu trudności dnia codziennego. Realizacja zadań założonych w strategii spowoduje wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin, które podejmują wysiłki mające na celu polepszeniu swojej sytuacji. Tylko poprzez wykorzystanie zasobów instytucjonalnych i kadrowych instytucji społecznych przy jednoczesnej postawie aktywności osób i rodzin zamieszkujących Powiat Grodziski jesteśmy

Strona 5 z 97

w stanie trwale poprawić jakość życia wszystkich jego mieszkańców, a także rozwiązać problemy społeczne dotyczące w szczególności osoby najgorzej usytuowane, chroniąc ich tym samym przed ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Przy opracowaniu Strategii założono, że jej końcowym efektem będzie wskazanie rozwiązań dotyczących prowadzenia polityki społecznej przez władze Powiatu Grodziskiego w taki sposób, aby osiągnąć maksymalne korzyści dla ogółu mieszkańców poprzez rozwiązanie, bądź przynajmniej znaczące ograniczenie zjawisk, które w sposób negatywny oddziałują na sposób funkcjonowania wszystkich mieszkańców. Szczególnie skoncentrować się tu należy na problemach społecznych tych kategorii osób, które w szczególności uznać można jako zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

2. Umocowanie prawne

Obowiązek tworzenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, na mocy którego do zadań własnych powiatu należy *„opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”*.

Na treść i realizację Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich m.in.:

1. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
4. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
8. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
9. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;

10. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
11. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
12. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
13. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego;
14. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
15. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;.

Warto dodać też, że Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2022 wpisuje się w Wojewódzką Strategię Polityki Społecznej na lata 2010-2020 i zbudowana jest w celu realizowania przez samorząd powiatowy określonych w niej priorytetów.

3. Zadania powiatu jako jednostki samorządu terytorialnego

Zakres uprawnień, rola i pozycja samorządu powiatowego określona została Ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. Powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, a także wyszczególnione zadania z zakresu edukacji publicznej, promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, polityki prorodzinnej, wspierania osób niepełnosprawnych czy przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Organem wykonawczym powiatu jest Zarząd Powiatu, który zgodnie z ustawą o samorządzie powiatowym wykonuje uchwały rady powiatu i zadania powiatu określone przepisami prawa.

W zakresie polityki społecznej zadania własne jednostek samorządu powiatowego wykraczają poza możliwości i potrzeby jednostek niższego szczebla jakimi są gminy, czego przykładem jest obowiązek prowadzenia i rozwoju infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym, czy prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy, a także powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami). Jest to także prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży

niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze. Samorząd powiatowy zobowiązany jest również do organizowania pomocy dla młodzieży mającej trudności w przystosowaniu się do dorosłego życia, w tym opuszczających domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży. Pomoc społeczna powiatu dotyczy również integracji cudzoziemców (którzy uzyskali w Rzeczypospolitej status uchodźcy) ze środowiskiem lokalnym oraz ich adaptację na rynku pracy. Powiat, w ramach zadań własnych, zobowiązany jest również do prowadzenia ośrodków interwencji kryzysowej, a także udzielania informacji o prawach osobom wymagających danej interwencji.

Władze powiatu mogą podejmować inne działania, niż wyżej wymienione zadania własne do wypełniania których zobowiązuje go ustawodawca, które jednocześnie wynikają z rozeznaczonych potrzeb społeczności lokalnej, w tym możliwość tworzenia i realizowania programów osłonowych.

Powiat jako jednostka samorządu terytorialnego zobligowany jest wykonywać powyższe zadania, a także przestrzegać przepisy ustalone w ustawach uchwalonych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej. W dalszej części rozdziału wyszczególnionych zostało 5 najważniejszych z nich, jakimi są: ustawa o samorządzie powiatowym, ustawa o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, a także ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

3.1 Ustawa o samorządzie powiatowym.

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym w art. 4 nakłada na powiat zakres i zadania o charakterze ponadgminnym, wskazując obszary działalności polityki społecznej takie jak: edukacja publiczna, promocja i ochrona zdrowia, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, polityki prorodzinnej, wspierania osób niepełnosprawnych, a także transportu zbiorowego i dróg publicznych. Jednak szczegółowy zakres zadań powiatu w wyżej wymienionych obszarach sprecyzowany jest w ustawach uchwalanych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, które dotyczą danej dziedziny. Ustawa o samorządzie powiatowym wskazuje również w jakich sprawach rada powiatu zobligowana jest do przygotowania

i uchwalenia dokumentów programowych. W art. 12 ustawy o samorządzie powiatowym ustawodawca zobowiązuje radę powiatu do uchwalania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Bezrobociu oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy. Rada Powiatu upoważniona jest również do podejmowania uchwał w sprawach współpracy ze społecznościami lokalnymi innych państw oraz uchwał o przystępowaniu do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych.

3.2 Ustawa o pomocy społecznej.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, uregulowała kwestie prawne niedoprecyzowane w Ustawie o pomocy społecznej z 1990 r., przenosząc pomoc społeczną z Ministerstwa Zdrowia do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz zobowiązała organy administracyjne na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego do ścisłego oparcia się na przepisach prawa. Ustawa utworzyła również nową kategorię pracowników służb społecznych - pracowników socjalnych oraz określiła warunki przyznawanej pomocy dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, ochrona macierzyństwa, bezrobocie, upośledzenie fizyczne i umysłowe, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania.

Ustawa przełożyła bardzo często stosowaną definicję, która mówi, że „pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”.

Jednocześnie ustawa przyczyniła się do dalszej decentralizacji instytucji polityki społecznej oraz podziału kompetencji wobec poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Na poziomie wojewódzkim były ustalane kierunki zmian i priorytety. Na poziomie powiatowym skupiano się na polityce rynku pracy, edukacji na poziomie średnim, pomocy rodzinie oraz osobom niepełnosprawnym. Poziom gminy odpowiadał za zwalczanie ubóstwa

i edukację na poziomie podstawowym. Zadania polityki zdrowotnej były rozłożone na wszystkie trzy szczeble samorządów.

Jednak najważniejszą funkcją ustawy o pomocy społecznej miało być doprowadzenie do upodmiotowienia osób znajdujących się na marginesie życia społecznego, (których pogorszenie warunków życia okazało się w dużej mierze skutkiem transformacji ustrojowej),

poprzez m.in. aktywizację społeczną i zawodową klientów, a nie wyłącznie udzielanie wsparcia w formie finansowej i materialnej. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zaczęło także koordynować pracę dodatkowych instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu spośród których wymienić należy: placówki specjalistycznego poradnictwa (w tym rodzinnego), ośrodki wsparcia oraz ośrodki interwencji kryzysowej.

Artykuł 19 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, wyznacza zadania własne, które Ustawodawca nakłada na jednostkę samorządu terytorialnego jaką jest Powiat:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- 4) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
- 5) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 przesłanki obligatoryjnego udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną ust. 1 pkt

- 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, mającym trudności w integracji ze środowiskiem;
- 6) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
 - 7) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
 - 8) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
 - 9) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
 - 10) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
 - 11) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
 - 12) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
 - 13) sporządzanie sprawozdawczości w formie dokumentu elektronicznego z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie;
 - 14) sporządzanie, zgodnie z art. 16a oceny zasobów pomocy społecznej, a także oceny w zakresie pomocy społecznej;
 - 15) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

3.3 Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej uregulowała kwestie prawne związane ze wspieraniem rodziny i systemem pieczy zastępczej określając tym samym: zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (zadania gminy), sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków (zadania powiatu), zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,

zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, a także zadania w zakresie postępowania adopcyjnego (zadania województwa).

Zgodnie z zapisem Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadaniami własnymi powiatu są:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
2. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych zawodowych, rodzinach zastępczych niezawodowych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
3. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
4. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5. prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
6. organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych, prowadzących rodzinne domy dziecka i rodzin pomocowych oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
7. organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
8. powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo - wychowawczych;
9. wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
10. zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku, niezbędnych badań lekarskich;

11. prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzącej rodzinny dom dziecka,
12. kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej albo rodzinnym domu dziecka.

Do zadań powiatu należy również finansowanie:

- a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych, rodzinach zastępczych niezawodowych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
- b) wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych, rodzin pomocowych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz osób zatrudnionych w rodzinnym domu dziecka,
- c) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- d) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz szkoleń dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.

Zadaniami zleconymi powiatu z zakresu administracji rządowej są:

- realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- finansowanie pobytu w pieczy zastępczej cudzoziemców z uregulowaną sytuacją prawną w zakresie ich pobytu w Polsce.

„Nowy” podział zadań Powiatu polegał na „przesunięciu” z samorządów powiatów do samorządów gmin **części obowiązków związanych z opieką nad rodzinami borykającymi się z problemami natury opiekuńczo-wychowawczej, w celu nadania większej odpowiedzialności gmin za rodziny ze swego obszaru, a zarazem spadek liczby dzieci umieszczanych poza rodziną.** Między innymi w tym celu Ustawodawca powołał instytucję asystenta rodziny, którego rola polega na pracy z rodzinami w taki sposób, aby wypełniały one swoje funkcje opiekuńczo-wychowawcze. Prawidłowy plan pracy z rodziną, polegający m.in. na udzielaniu pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych prowadzony jest po to, aby w możliwie jak największym stopniu ograniczać odbieranie dzieci rodzicom i przekazywanie ich do pieczy zastępczej.

Do kompetencji powiatowego centrum pomocy rodzinie przypisano wszystkie sprawy z zakresu pieczy zastępczej. Na kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie spoczywa obowiązek współpracy z sądem w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci, których rodzice zostali pozbawieni lub którym ograniczono władzę rodzicielską. Powinnością kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie jest składanie zarządowi powiatu corocznych sprawozdań z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawienie zestawienia potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej. Na powiat zostały sędowane obowiązki z zakresu organizacji i finansowania rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz rodzinnych domów dziecka.

3.4 Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art. 6. nakłada na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego zadania mające na celu zneutralizować problem przemocy w rodzinie. Ustawa została uchwalona, gdyż zasady określone w przepisach Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, nie poruszały w wystarczający sposób problemu przemocy w rodzinie oraz nie przedstawiały konkretnych rozwiązań, mających na celu ograniczać występowania tego zjawiska w polskim społeczeństwie.

Zgodnie z zapisem ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych powiatu należy:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

3.5 Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych spośród wszystkich jednostek samorządu terytorialnego najwięcej zadań wyznacza powiatowi. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) przydziela powiatowi środki finansowe na realizację zadań wynikających z powyższej ustawy, a ich wysokość corocznie wyliczana jest na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13.05.2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym. Uchwałą Rady Powiatu środki te przyznawane są instytucjom realizującym ustawowe zadania powiatu w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, spośród których najważniejszymi są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, a także Powiatowe Urzędy Pracy oraz Stowarzyszenia, które zajmują się prowadzeniem Warsztatów Terapii Zajęciowej. Poniżej znajduje się wyszczególnienie zadań powiatu wynikających z art. 35 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych:

1. opracowywanie i realizacja zgodnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - rehabilitacji społecznej,
 - rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
 - przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;

2. współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów, o których mowa w pkt 1;
3. udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów, o których mowa w pkt 1, oraz rocznej informacji z ich realizacji;
4. podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
5. opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
6. współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
7. finansowanie z Funduszu wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu;
8. dofinansowanie:
 - uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - rehabilitacji dzieci i młodzieży;
9. dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
10. pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie;
11. przyznawanie środków, o których mowa w art. 12a;
12. realizacja zadań, o których mowa w art. 26, art. 26d i art. 26e;
13. zlecanie zadań zgodnie z art. 36;
14. kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej;
15. współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;
16. doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;

17. współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

4. Metodologia strategii i źródła danych

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017 – 2022 została opracowana w oparciu o aktywny i partnerski udział Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wielkopolskim, przedstawicieli jednostek organizacyjnych podlegających Powiatowi, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Dużą rolę odegrały również organizacje pozarządowe, które przedstawiły swój punkt widzenia dotyczący problemów społecznych mieszkańców i sposobów ich rozwiązywania.

Diagnozę przeprowadzono w oparciu o:

1. Programy operacyjne opracowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim:
 - Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2013-2020,
 - Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017,
 - Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie 2016 – 2022.
2. Programy operacyjne opracowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej gmin Powiatu Grodziskiego: Granowo, Grodzisk, Kamieniec, Rakoniewice, Wielichowo:
 - Gminne Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych,
 - Gminne Programy Wspierania Rodzin,
 - Gminne Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
3. Sprawozdania statystyczne i merytoryczne Policji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
4. Sprawozdania opisowe i statystyczne z działalności jednostek organizacyjnych Powiatu, takich jak m.in. Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grodzisku Wielkopolskim,

5. Dane z raportów Głównego Urzędu Statystycznego.

W tworzeniu Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Grodziskim opracowanej na lata 2017 – 2022 partycypowali dyrektorzy i kierownicy wyżej wymienionych instytucji, którzy nie tylko udostępnili dane statystyczne wskazujące skalę zjawisk problemów społecznych, lecz pomogli wytyczyć nowe kierunki i zadania służące niwelowaniu niepokojących zjawisk społecznych występujących w naszym Powiecie.

Przygotowanie Strategii miało na celu stworzenie podstaw merytorycznych, metodologicznych i organizacyjnych dla realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Grodziskim. Praca, która została w tym celu wykonana, polegała więc na określeniu celów i kierunków działania na najbliższe lata. Fundamentem przedstawionej Strategii było maksymalne wykorzystanie istniejących zasobów instytucjonalnych i kadrowych, a także potencjału społeczeństwa obywatelskiego działającego w Powiecie Grodziskim.

II CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Grodzkiego na lata 2017-2022 składa się z kilku części. Pierwsza z nich zawiera informacje ogólne dotyczące Powiatu Grodzkiego jako jednostki samorządu terytorialnego oraz gmin wchodzących w jego skład. Ukazano tu również specyfikę demograficzną ludności, uwzględniając również informacje dotyczące korzystania mieszkańców z edukacji i systemu opieki zdrowotnej. Druga i najważniejsza część tego rozdziału stanowi analizę występujących w Powiecie Grodzkim problemów społecznych, spośród których wyodrębnione zostały najistotniejsze z nich: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, przemoc w rodzinie i piecza zastępcza, uzależnienie od alkoholu i narkotyków, a także bezdomność.

Część diagnostyczna przedstawia pomoc społeczną świadczoną przez instytucje państwowe, a także organizacje pozarządowe wraz z ich charakterystyką, zasobami i narzędziami, którymi dysponują, a także rolą oraz wpływem na politykę społeczną Powiatu Grodzkiego. Na podstawie pozyskanych informacji z powyższych instytucji ukazane zostały działania instytucjonalne, w tym realizowane programy i projekty mające na celu przeciwdziałanie problemom społecznym dotyczącym mieszkańców powiatu.

1. Charakterystyka Powiatu Grodzkiego

1.1 Położenie terytorialno-administracyjne

Powiat Grodzki jest położony w południowo – zachodniej części województwa wielkopolskiego. Powstał w wyniku reformy samorządowej z 1998 roku, kiedy to ponownie powołano do życia powiaty, jako jednostki samorządowe. Dzięki nowemu podziałowi mapy administracyjnej Polski, powiat grodzki objął swoim zasięgiem administracyjnym pięć gmin:

- 1) Grodzisk - gmina miejsko-wiejska, którego siedzibą jest miasto Grodzisk Wielkopolski,
- 2) Rakoniewice - gmina miejsko-wiejska, którego siedzibą jest miasto Rakoniewice,
- 3) Wielichowo - gmina miejsko-wiejska, którego siedzibą jest miasto Wielichowo,
- 4) Granowo – gmina miejska, której siedzibą jest wieś Granowo.
- 5) Kamieniec – gmina wiejska, której siedzibą jest wieś Kamieniec,

Powiat jest usytuowany w sąsiedztwie powiatów: kościańskiego, nowotomyskiego, poznańskiego i wolsztyńskiego.

Głównymi drogami przebiegającymi w granicach powiatu są:

- droga krajowa nr 32 (K32) Poznań – Zielona Góra,
- droga wojewódzka nr 308 (W308) Nowy Tomyśl - Grodzisk Wielkopolski – Kościan, stanowiąca dojazd do autostrady Poznań – Świecko,
- droga wojewódzka nr 305 (W305) Nowy Tomyśl - Wolsztyn, stanowiąca dojazd do autostrady Poznań – Świecko,
- droga wojewódzka nr 312 (W312) Rakoniewice– Wielichowo – Czacz,
- droga powiatowa nr 2723P Opalenica – Grodzisk Wielkopolski,
- droga powiatowa nr 3577P Grodzisk Wielkopolski - Wielichowo,

Drogi wojewódzkie i powiatowe mają charakter dróg tranzytowych, co powoduje ich duże obciążenie.

Powiat Grodziski leży w zasięgu najmłodszego zlodowacenia tzw. bałtyckiego. Przez jego teren biegnie pas nizin nadodrzańskich, będących częścią Pradoliny Warciańsko – Odrzańskiej.

Dwa największe zbiorniki wodne, występujące na obszarze Powiatu Grodziskiego to Jezioro Strykowskie oraz otoczone lasami Jezioro Kuźnickie. Na terenie Powiatu rozlokowanych jest szereg pamiątek z przeszłości, zabytkowych świątyń, pałaców i dworców.

Łączna powierzchnia Powiatu Grodziskiego wynosi 642 km², co stanowi 2,15% ogólnej powierzchni Województwa Wielkopolskiego. Zalesienia występują nierównomiernie, wyspowo, a ich największe skupiska znajdują się w zachodniej części

powiatu. Poziom zalesienia w Powiecie Grodziskim wynosi 23,7%. Gminą o najwyższym poziomie zalesienia (40%), występuje w Gminie Rakoniewice, której powierzchnia również jest największą (201 km²). Na drugim biegunie znajduje się gmina Granowo, której poziom zalesienia wynosi zaledwie 1,8%, przy powierzchni 67 km².

Tabela 1. Informacje dotyczące powierzchni i ludności Powiatu Grodziskiego.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia w km ²	Powierzchnia w %	poziom zalesienia w %	ludność	ludność na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn	Przyrost naturalny	Saldo migracji na 1000 ludności**
POWIAT GRODZISKI ogółem, w tym:	642	100	23,7	51 426	80	101	201	-59
Gm. Wiejska Granowo	67	10,4	1,8	5 057	76	97	23	1
Gm. M. Wiejska Grodzisk	133	20,7	31,5	19 636	148	103	60	0
Gm. Wiejska Kamieniec	133	20,8	10	6 684	50	100	47	-11
Gm. M. Wiejska Rakoniewice	201	31,3	40	13 191	66	100	41	-22
Gm. M. Wiejska Wielichowo	108	16,8	14,3	6 858	64	99	30	-27

* bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie
Statystyczne Vademecum Samorządowca 205 – WUS - Poznań 2015

** saldo migracji wyznaczone jest na podstawie danych GUS z 2014 r.

1.2 Uwarunkowania demograficzne

Najważniejsze dane demograficzne Powiatu Grodziskiego, ujęte są w tabeli 1, która ukazuje liczbę ludności z podziałem na gminy wchodzące w skład Powiatu Grodziskiego, a także występującą w nich gęstość zaludnienia, wskaźnik feminizacji, przyrostu naturalnego, saldo migracji, a także przynależność do grup społeczno-ekonomicznych.

Liczba mieszkańców zamieszkujących Powiat Grodziski, zgodnie z danymi GUS z 2015 r. wynosi 51 426 osób. Pod względem ludnościowym największa w Powiecie Grodziskim jest gmina Grodzisk, w której zamieszkuje 19 636 osób, przewyższając tym samym łączną kwotę mieszkańców gmin Wielichowo (6 858 mieszkańców), Kamieniec (6 684 mieszkańców) oraz Granowo (5 057 mieszkańców).

Poziom zagęszczenia ludności w Powiecie Grodziskim wynosi 80 osób przypadających na 1 km², przy średniej gęstości zaludnienia w Województwie Wielkopolskim na poziomie 116 osób na 1 km², oraz na obszarze całej Polski na poziomie 123 osób na 1 km². Pod

względem gęstości zaludnienia w Powiecie Grodziskim dominuje gmina Grodzisk, gdzie na 1 km² przypada 148 osób.

Poziom feminizacji w Powiecie Grodziskim jest zrównoważony i wynosi 101 kobiet przypadających na 100 mężczyzn. Jest to jednak współczynnik dużo niższy niż średnia w Województwie Wielkopolskim (106 kobiet przypadających na 100 mężczyzn) oraz na obszarze całej Polski (106,5 kobiet na 100 mężczyzn).

Przyrost naturalny w Powiecie Grodziskim (traktowany jako różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów), odnotowano na poziomie 201. Przyrost naturalny jest silnie skorelowany z liczbą ludności zamieszkiwaną na terenie określonej jednostki terytorialnej, więc siłą rzeczy najwyższym przyrostem naturalnym poszczycić się więc może gmina Grodzisk (60), a najniższym gmina Granowo (23).

Saldo migracji na 1000 mieszkańców w Powiecie Grodziskim (traktowane jako różnica między liczbą osób, które przybyły, a liczbą osób, które wyjechały na stałe z danej jednostki administracyjnej) oszacowano na poziomie -59. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest głównie migracja młodzieży na studia, która po zakończeniu nauki nie wraca do swoich rodzinnych miejscowości. Mimo tego, Powiat Grodziski klasyfikuje się na 14 pozycji spośród 36 powiatów zlokalizowanych w Województwie Wielkopolskim. Najniższy wskaźnik odnotowano w Gminie Wielichowo (-27). Jediną gminą wchodzącą w skład Powiatu Grodziskiego, w której odnotowano dodatnie saldo migracji, okazała się gmina Granowo (1).

Struktura demograficzna Powiatu Grodziskiego pod względem ekonomicznych grup wieku przedstawiona jest w tabeli 2. Liczba mieszkańców powiatu w wieku przedprodukcyjnym wynosi 11 059, co stanowi 21,6% ludności (przy średniej w skali całego kraju 18%), w wieku produkcyjnym 32 740, co stanowi 64,2% (przy średniej w skali całego kraju 63%), a w wieku poprodukcyjnym 7 172 co stanowi 14,2% (przy średniej w skali całego kraju 19%). Wynika z tego, że ludność Powiatu Grodziskiego jest społeczeństwem starzejącym się, ze względu na zmniejszający się odsetek dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym (tu dostrzeżono również wyższy poziom mobilności na rynku pracy – szczególnie wśród pracowników po 44 roku życia), a także dalszy wzrost osób w wieku poprodukcyjnym (w zależności od wieku odchodzenia na emeryturę – od 60 do 67 lat). Jak widać, tendencje demograficzne w Powiecie Grodziskim odzwierciedlają sytuację w kraju, mimo niewielkiej rozbieżności świadczącej o tym, że proces starzenia się mieszkańców powiatu nie jest tak zaawansowany, jak

przedstawia to statystyka w skali całej Polski. Kobiety, ze względu na znacznie wyższy wiek średniej umieralności, spośród wszystkich kategorii ekonomicznych, wyraźnie liczebnie przeważają jedynie w kategorii wieku poprodukcyjnego (68,4% kobiet w stosunku do 31,6% mężczyzn). W kategorii wieku przedprodukcyjnego (48,4% kobiet w stosunku do 51,6% mężczyzn) i produkcyjnego (46,6% kobiet w stosunku do 53,3% mężczyzn), przewagę osiągnęli mężczyźni. Różnice dotyczące płci w Powiecie Grodziskim niemal w pełni pokrywają się z danymi GUS obliczanymi dla kobiet i mężczyzn w skali całej Polski.

Tabela 2. Ludności Powiatu Grodziskiego według ekonomicznych grup wieku.

Wyszczególnienie w wieku	ogółem	podział procentowy		podział ze względu na płeć			
		w Powiecie Grodziskim	w skali kraju	M	K	odsetek kobiet	
						w Powiecie Grodziskim	w skali kraju
przedprodukcyjnym	11 059	21,6	18,3	5 697	5 362	48,4	48,7
produkcyjnym	32 740	64,2	63,7	15 279	17 461	46,6	47,3
poprodukcyjnym	7 172	14,2	18	4 910	2 262	68,4	69,3
RAZEM	50 971	100		25 420	25 551		

Ważniejsze dane o Powiatach i Gminach Województwa Wielkopolskiego – WUS – Poznań 2014

Powyższe dane wykazują bardzo niepokojącą tendencję demograficzną, na którą składają się dwa główne czynniki. Po pierwsze, więcej osób opuszcza, niż melduje się na pobyt stały w Powiecie Grodziskim, o czym świadczy ujemne saldo migracji (-30). Po drugie zaś, przy zmniejszającej się liczbie osób w wieku produkcyjnym i małej dzietności (1,29 dziecka na kobietę – dane GUS z 2013 r.), a także zwiększającym się odsetku osób w wieku poprodukcyjnym, czeka nas w perspektywie najbliższych kilkunastu lat załamanie się struktury demograficznej, której skutki będą bardzo trudne do odwrócenia.

Kolejnym ze skutków starzejącej się struktury społecznej Powiatu Grodziskiego, będzie konieczność zapewnienia seniorom wysokiej jakości usług, w tym usług specjalistycznych, świadczonych m.in. w szerokiej sieci placówek medycznych. Tabela 3 wyszczególnia 11 podmiotów leczniczych zlokalizowanych na terenie Powiatu Grodziskiego, z których mają możliwość korzystać jego mieszkańcy:

Tabela 3. Wykaz podmiotów leczniczych z terenu Powiatu Grodziskiego.

L.p.	Jednostka administracyjna	Kategoria placówki	Nazwa jednostki	Adres
------	---------------------------	--------------------	-----------------	-------

1.	Gmina Granowo	Podstawowa Opieka Zdrowotna	Przychodnia Lekarza Rodzinnego „Almus”	ul. Kolejowa 16, 62-066 Granowo
2.	Gmina Grodzisk	Podstawowa Opieka Zdrowotna	Przychodnia Lekarza Rodzinnego „Ochrona Zdrowia”	ul. Mossego 25, 62-065 Grodzisk Wielkopolski
		Podstawowa Opieka Zdrowotna	Przychodni Gro-Dent D. Kamieniarz-Orzeł, S. Orzeł	os. Wojska Polskiego 111, 62-065 Grodzisk Wielkopolski
		Podstawowa Opieka Zdrowotna	Gabinet Lekarski Romuald Olszewski Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska	ul. Przemysłowa 1, 62-065 Grodzisk Wielkopolski
		Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Grodzisku Wielkopolskim	ul. Przemysłowa 1, 62-065 Grodzisk Wielkopolski
3.	Gmina Kamieniec	Podstawowa Opieka Zdrowotna	Przychodnia Lekarza Rodzinnego „Salus”	ul. Handlowa 16, 64-061 Kamieniec
4.	Gmina Rakoniewice	Podstawowa Opieka Zdrowotna	Przychodnia Lekarza Rodzinnego „Puls”	ul. Krystyna 57, 62-067 Rakoniewice
		Podstawowa Opieka Zdrowotna	Przychodnia Specjalistyczno-Diagnostyczna „Centrum Medyczne” Maria Leśniczak, Iwona Zys	ul. Ogrodowa 11a, 62-067 Rakoniewice
		Podstawowa Opieka Zdrowotna	Przychodnia Lekarza Rodzinnego	ul. Wolsztyńska 27, 62-068 Rostarzewo

		Podstawowa Opieka Zdrowotna	Gabinet Lekarza Rodzinnego „SALUS” Izabela Stożek	ul. Nowotomska 4, 64-308 Jabłonna.
5.	Gmina Wielichowo	Podstawowa Opieka Zdrowotna	Gabinet Lekarza Rodzinnego	ul. Kościelna 2 64-050 Wielichowo

Dane pochodzące z Wydziału Organizacyjnego i Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wielkopolskim

W Powiecie Grodziskim funkcjonują przedszkola, szkoły szczebla podstawowego i gimnazjalnego, których organem prowadzącym jest gmina. W dalszej części rozdziału przedstawione są dane statystyczne ukazujące liczbę placówek edukacyjnych przypadających na każdą z gmin wchodzących w skład Powiatu Grodziskiego, wraz z wyszczególnieniem ilości osób uczęszczających do wyżej wymienionych placówek w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.

Na terenie Powiatu Grodziskiego funkcjonuje 18 przedszkoli, spośród których 13 to placówki typu publicznego i 5 niepublicznego (spośród których 3 zlokalizowane są na terenie Gminy Grodzisk i 1 na terenie Gminy Wielichowo i 1 na terenie Gminy Granowo). Jak wykazuje tabela 4, zanotowano spadek liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli publicznych w roku szkolnym 2015/2016 (1534 dzieci) w porównaniu z rokiem szkolnym 2014/2016 (1419 dzieci). Odnotowano jednak wzrost liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli niepublicznych w roku szkolnym 2015/2016 (140 dzieci), w porównaniu z rokiem szkolnym 2014/2015 (134 dzieci).

Tabela 4. Liczba dzieci w przedszkolach z terenu Powiatu Grodziskiego w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.

Lp.	Jednostka samorządu terytorialnego	Liczba placówek publicznych	Liczba dzieci w placówkach publicznych		Liczba placówek niepublicznych	Liczba dzieci w placówkach niepublicznych	
			2014/ 2015	2015/ 2016		2014/ 2015	2015/ 2016
1.	Gmina Granowo	1	130	120	1	2	2
2.	Gmina Grodzisk	1	513	451	3	123	128
3.	Gmina Kamieniec	1	214	215	0	0	0
4.	Gmina Rakoniewice	5	435	427	0	0	0
5.	Gmina Wielichowo	5	242	206	1	9	10
POWIAT GRODZISKI - ogółem		13	1534	1419	5	134	140

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Grodzisku i Wielichowie, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Granowie, a także Wydziały Oświaty Urzędu Miasta w Rakoniewicach i Urzędu Gminy w Kamieńcu.

W Powiecie Grodziskim funkcjonuje 21 szkół podstawowych. 19 z nich to szkoły publiczne, do których w roku szkolnym 2015/2016 uczęszczało 3920 uczniów, czyli o 266 więcej niż w roku szkolnym 2014/2015 (w którym uczęszczało 3654 uczniów). Wzrost liczby uczniów odnotowano również w jednej z dwóch szkół podstawowych niepublicznych, zlokalizowanej w Gminie Wielichowo - z 39 uczniów w roku szkolnym 2014/2015 do 43 uczniów w roku szkolnym 2015/2016. Szczegółowy wykaz uczniów szkół podstawowych w podziale na gminy wchodzące w skład Powiatu Grodziskiego, przedstawiony jest w tabeli 5.

Tabela 5. Liczba dzieci w szkołach podstawowych z terenu Powiatu Grodziskiego w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.

Lp.	Jednostka samorządu terytorialnego	Liczba placówek publicznych	Liczba uczniów w placówkach publicznych		Liczba placówek niepublicznych	Liczba uczniów w placówkach niepublicznych	
			2014/ 2015	2015/ 2016		2014/ 2015	2015/ 2016
1.	Gmina Granowo	1	340	351	1	0	1
2.	Gmina Grodzisk	6	1367	1508	0	0	0
3.	Gmina Kamieniec	3	475	487	0	0	0
4.	Gmina Rakoniewice	5	1029	1089	0	0	0
5.	Gmina Wielichowo	4	443	485	1	39	43
POWIAT GRODZISKI - ogółem		19	3654	3920	2	39	44

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Grodzisku i Wielichowie, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Granowie, a także Wydziały Oświaty Urzędu Miasta w Rakoniewicach i Urzędu Gminy w Kamieńcu.

Wszystkie 10 szkół gimnazjalnych z terenu Powiatu Grodziskiego to szkoły publiczne, spośród których aż 4 zlokalizowane są w Gminie Rakoniewice. W roku szkolnym 2015/2016 do szkół gimnazjalnych w powiecie uczęszczało łącznie 1692 uczniów, czyli o 67 mniej niż w roku szkolnym 2014/2015 (w którym uczęszczało 1625 uczniów). Szczegółowy wykaz uczniów gimnazjów w podziale na gminy wchodzące w skład Powiatu Grodziskiego, przedstawiony jest w tabeli 6.

Tabela 6. Liczba dzieci w gimnazjach z terenu Powiatu Grodzkiego w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.

Lp.	Jednostka samorządu terytorialnego	Liczba placówek publicznych	Liczba uczniów w placówkach publicznych		Liczba placówek niepublicznych	Liczba uczniów w placówkach niepublicznych	
			2014/2015	2015/2016		2014/2015	2015/2016
1.	Gmina Granowo	1	161	170	0	0	0
2.	Gmina Grodzisk	2	621	580	0	0	0
3.	Gmina Kamieniec	2	199	186	0	0	0
4.	Gmina Rakoniewice	4	472	464	0	0	0
5.	Gmina Wielichowo	1	239	225	0	0	0
POWIAT GRODZISKI - ogółem		10	1692	1625	0	0	0

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Grodzisku i Wielichowie, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Granowie, a także Wydziały Oświaty Urzędu Miasta w Rakoniewicach i Urzędu Gminy w Kamieńcu.

Na terenie Powiatu Grodzkiego funkcjonują trzy szkoły ponadgimnazjalne, których organem prowadzącym jest Powiat. Ich wyszczególnienie, wraz z liczbą uczniów i absolwentów w roku szkolnym 2014/2015 oraz 2015/2016 znajduje się w tabeli 7. Łącznie, we wszystkich przedstawionych poniżej szkołach, tzn. Liceum Ogólnokształcące w Grodzisku Wielkopolskim, Technikum w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Grodzisku Wielkopolskim i w Zasadniczej Szkole Zawodowej w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Grodzisku Wielkopolskim, w roku szkolnym 2014/2015 uczyło się 1540 uczniów, co dało w porównaniu z rokiem szkolnym 2015/2016 spadek o 26 uczniów (1514 uczniów w roku szkolnym 2015/2016). Zmalała również łączna liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych Powiatu Grodzkiego (z 444 uczniów kończących szkoły ponadgimnazjalne w roku szkolnym 2014/2015 do 417 uczniów kończących szkoły ponadgimnazjalne w roku szkolnym 2015/2016).

Tabela 7. Liczba uczniów i absolwentów publicznych szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.

Lp.	Nazwa szkoły i adres	Liczba uczniów		Liczba absolwentów	
		2014/2015	2015/2016	2014/2015	2015/2016
1.	Liceum Ogólnokształcące w Grodzisku Wielkopolskim, ul. 3 Maja 7, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	290	311	89	102
2.	Technikum w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Grodzisku Wielkopolskim,	707	676	175	149

	ul. Żwirki i Wigury 2, 62-065 Grodzisk Wielkopolski				
3.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Grodzisku Wielkopolskim, ul. Żwirki i Wigury 2, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	543	527	180	166
RAZEM		1540	1514	444	417

Dane pochodzące z Wydziału Oświaty, Kultury i Promocji Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wielkopolskim

Tabela 8 ukazuje wykaz czterech szkół ponadgimnazjalnych o charakterze niepublicznym: Liceum Ogólnokształcące w Centrum Kształcenia dla Dorosłych w Grodzisku Wielkopolskim, Policealną Szkołą Kosmetyczną Mirosławy Nowinki w Grodzisku Wielkopolskim, Szkołę Policealną „Lider” w Granowie, a także Szkołę Policealną w Centrum Kształcenia dla Dorosłych, ul. Żwirki i Wigury 2 w Grodzisku Wielkopolskim. W tabeli 8 zaobserwować można wzrost liczby uczniów i absolwentów szkół niepublicznych (1540 uczniów w roku szkolnym 2014/2015 wobec 1514 w roku szkolnym 2015/2016 i 444 absolwentów w roku szkolnym 2014/2015 wobec 417 w roku szkolnym 2015/2016).

Tabela 8. Liczba uczniów i absolwentów niepublicznych szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.

Lp.	Nazwa szkoły i adres	Liczba uczniów		Liczba absolwentów	
		2014/2015	2015/2016	2014/2015	2015/2016
1.	Liceum Ogólnokształcące w Centrum Kształcenia dla Dorosłych, ul. Żwirki i Wigury 2, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	184	223	90	73
2.	Policealna Szkoła Kosmetyczna Mirosława Nowinka, ul. Żwirowa 31, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	18	20	8	10
3.	Szkoła Policealna „Lider”, ul. Konstytucji 3 Maja 1a, 62-066 Granowo	0	29	0	0
4.	Szkoła Policealna w Centrum Kształcenia dla Dorosłych, ul. Żwirki i Wigury 2, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	76	96	25	123
RAZEM		276	368	123	417

Dane pochodzące z Wydziału Oświaty, Kultury i Promocji Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wielkopolskim

Powyższe dane ukazują więc, że efektem kryzysu demograficznego jest zmniejszająca się liczba uczniów w przedszkolach i szkołach publicznych wszystkich szczebli, za wyjątkiem szkół podstawowych. Zjawisko to uzasadnić można krótkotrwałym wzrostem urodzeń pod koniec pierwszej dekady XXI wieku (współczynnik dzietności 1.40 w 2009 r. w porównaniu do 1.22 w 2003 r.).

Odnotowano również wyraźny wzrost liczby uczniów szkół ponadpodstawowych niepublicznych, który wynikać może z potrzeby osiągnięcia wykształcenia na poziomie średnim osób z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym, kształcących się w Liceum Ogólnokształcącym w Centrum Kształcenia dla Dorosłych w Grodzisku Wielkopolskim, a także potrzeby podnoszenia kwalifikacji osób z wykształceniem średnim, kształcących się w trzech, funkcjonujących w Powiecie Grodzkim szkołach policealnych.

2. Diagnoza występujących problemów społecznych w Powiecie Grodzkim

Kolejna część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Grodzkiego na lata 2017-2022 jest diagnozą występujących na terenie powiatu problemów społecznych. Jej celem jest wyodrębnienie najistotniejszych problemów społecznych występujących w Powiecie Grodzkim oraz ich charakterystyka, wyszczególnienie przyczyn ich występowania, skali zjawiska, a także ukazanie konsekwencji poruszanego w analizie problemu dla społeczności lokalnej. Ważną częścią diagnozy są wnioski stawiane w oparciu o przeprowadzaną analizę, które zostały przedstawione pod koniec każdego podrozdziału.

Skupiamy się zatem w niniejszym opracowaniu na zawężonym obszarze polityki społecznej, który skupia się głównie na rozwiązywaniu problemów społecznych i jest prowadzony przez wyspecjalizowane instytucje pomocy społecznej państwa. Jednocześnie zdajemy sobie sprawę z tego, że problemy społeczne wykraczają daleko poza granice tego co nazywamy instytucjonalną pomocą społeczną. Chodzi tu o takie podmioty, które mają wpływ na standard życia mieszkańców i są przez nie postrzegane jako kwestie o podstawowym znaczeniu, jak chociażby służby zdrowia, czy też funkcjonowanie oświaty i stan bezpieczeństwa publicznego. Nieefektywne funkcjonowanie powyższych systemów w konsekwencji może intensyfikować problemy, za których rozwiązywanie odpowiedzialna

jest instytucjonalna pomoc społeczna. Takie zawężenie samej diagnozy było zabiegiem celowym i służyło wyszczegółowieniu zakresu wytyczonych zadań. Strategia Rozwoju Powiatu Grodziskiego na lata 2013-2020 i program rozwoju lokalnego w sposób całościowy ukazują problemy powiatu i zawierające szeroko zakreślone programy działań dla obszarów niezwiązanych ściśle z zagadnieniami poruszonymi w tej pracy. Dlatego założyliśmy, iż niepotrzebne byłoby powielanie przyjętych w powyższych dokumentach rozwiązań.

W opracowywanej Strategii koncentrujemy się więc na zjawiskach dotyczących mieszkańców powiatu, z którymi wiąże się udzielenie wsparcia przez stawiające na aktywizację społeczną instytucje pomocy społecznej, jak i stawiający na aktywizację zawodową Powiatowy Urząd Pracy.

Spośród najważniejszych problemów społecznych oprócz problemu ubóstwa, bezrobocia i niepełnosprawności, analizie została poddana również kwestia osób starszych, która staje się coraz bardziej odczuwalna ze względu na starzejącą się strukturę społeczną. W Strategii ukazana została również tak drażliwa kwestia jak przemoc w rodzinie, problem pieczy zastępczej, a także uzależnienie od używek, ze szczególnym uwzględnieniem problemu narkomanii i alkoholizmu.

Analiza każdego z poszczególnych problemów opracowana jest w oparciu o dane statystyczne instytucji społecznych, a także programów i projektów przez nie realizowanych, które to zgodnie z przydzielonymi im zadaniami własnymi świadczą pomoc na rzecz osób, które danymi problemami są dotknięte. W analizie niezwykle cenne okazały się także sugestie wyrażone przez dyrektorów i kierowników instytucji, z którymi nawiązany został kontakt, dotyczące tego, w jakim kierunku powinna rozwijać się polityka społeczna realizowana przez władzę Powiatu Grodziskiego w kontekście zakresu ich działalności.

Według danych ośrodków pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie Powiatu Grodziskiego, najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność i długotrwała choroba. Powodem przyznania pomocy bywa także alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność, sieroctwo i narkomania.

Wykaz problemów społecznych z którymi zmagają się obywatele powiatu dobrze odzwierciedla tabela 9, w której przedstawione zostały powody ubiegania się o pomoc z ośrodków pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie Powiatu Grodziskiego.

Tabela 9. Powody ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej – zsumowane dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI OSÓB W RODZINACH	LICZBA RODZIN				LICZBA OSÓB W RODZINACH	
	ogółem		w tym: na wsi:		2014	2015
	2014	2015	2014	2015		
Ubóstwo	574	524	342	325	1692	1466
Sieroctwo	5	4	3	2	8	6
Bezdomność	44	45	25	28	66	71
Bezrobocie	476	392	305	253	1488	1213
Niepełnosprawność	475	468	292	296	1182	1139
Długotrwała lub ciężka choroba	452	443	296	374	1096	1080
Przemoc w rodzinie	10	15	5	9	41	61
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	328	289	248	221	1555	1377
w tym: Wielodzietność	154	143	129	116	872	785
Bezrobocie	221	181	169	134	764	618
Niepełnosprawność	171	164	144	139	519	502
Ciężka lub długotrwała choroba	170	160	56	138	495	492
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	212	189	124	114	733	649
w tym: Rodziny niepełne	151	126	86	80	451	385
Rodziny wielodzietne	40	35	26	22	215	210
Przemoc w rodzinie	10	14	6	8	40	46
Alkoholizm	24	26	15	18	45	58
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	0	0	0	0

status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą						
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	22	24	11	14	30	34
Alkoholizm lub narkomania	72	67	42	42	154	123
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	8	11	6	8	33	29
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	1	0	1	0	5

Opracowano na podstawie informacji przekazanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Grodzkiego

Jak wykazuje tabela 9, najczęstszym powodem udzielania wsparcia przez Ośrodki Pomocy Społecznej w Powiecie Grodzkim jest ubóstwo. W 2014 roku z tego powodu objęto wsparciem 574 rodziny, w skład których wchodziły 1 692 osoby, w 2015 roku zaś 524 rodziny, w skład których wchodziło 1 466 rodzin. **Z powyższych wyliczeń wynika, że osoby żyjące w ubóstwie, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej w 2015 r. to zaledwie 2,8% ogółu mieszkańców powiatu.**

Kolejne powody uzasadniające otrzymanie świadczeń to: bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

2.1 ubóstwo

Ubóstwo, w najogólniejszym sensie to niemożność osiągnięcia minimalnego standardu życiowego, któremu towarzyszy stan niedostatku materialnego, uniemożliwiający zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, z ciągiem wynikających z tego tytułu konsekwencji. W ekonomii ubóstwo jest zjawiskiem względnie w prosty sposób mierzalnym, przy pomocy dochodu przypadającego na gospodarstwo domowe. Najbardziej znanym i najczęściej stosowanym rozróżnieniem poszczególnych granic ubóstwa jest podział stosowany w instytucjach zajmujących się realnym pomiarem skali i zakresu tego zjawiska, takich jak Główny Urząd Statystyczny, a także Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Na podstawie owych wyliczeń, osoby ubogie mają prawo ubiegania się o pomoc materialną i niematerialną:

- a) Relatywna granica ubóstwa – uznająca mniej niż 50 procent średnich dochodów gospodarstw domowych w Polsce. GUS uznał tę granicę na poziomie 2 027,52 zł dla gospodarstw domowych.
- b) Ustawowa granica ubóstwa – wyznaczana przez Ustawę o pomocy społecznej i określająca dochód, którego nie należy przekroczyć, aby ubiegać się o pomoc udzielaną przez ośrodki pomocy społecznej. Zwaloryzowany w lipcu 2015 r. Próg Interwencji Socjalnej dla gospodarstw jednoosobowych wyniósł 634 zł, a dla wieloosobowych 514 zł.
- c) Skrajna granica ubóstwa - poziom minimum egzystencji obliczany jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Poniżej tego progu jednostka nie może zaspokoić podstawowych biologicznie potrzeb, a ich oddalenie w czasie prowadzi do biologicznego wyniszczenia. Zgodnie z raportem Instytutu Pracy i Spraw Społecznych z kwietnia 2015 r. minimum egzystencji za 2015 r. dla najbardziej typowej rodziny (gospodarstwo z dwojgiem dzieci na utrzymaniu) oszacowano na 1 856,45 zł (464 zł na osobę). Koszyk minimum przeżycia dla osoby samotnej w wieku produkcyjnym wyniósł 545,76 zł, a dla samotnego emeryta 518 zł.

W tabeli 10 przedstawione zostały formy wsparcia świadczone przez ośrodki pomocy społecznej zlokalizowane na terenie Powiatu Grodziskiego. Najczęstszą z nich jest praca socjalna, którą objętych w samym 2015 r. było 1485 rodzin, w skład których wchodziło 4168 osób, stanowiących aż 8% obywateli powiatu (dla porównania w 2014 r. pracą socjalną objętych było 3369 osób, co stanowiło 6,5% obywateli). Zaobserwowano tu więc tendencję wzrostową, która świadczy o zmianie kierunku realizowania usług społecznych, w którym stawia się nie na małoefektywną pomoc o charakterze bezekwiwalentnym, lecz na inne formy wsparcia służące usamodzielnieniu ekonomicznemu i społecznemu jednostek i ich rodzin.

Tabela 10. Formy wsparcia świadczone przez ośrodki pomocy społecznej zlokalizowane na terenie Powiatu Grodziskiego w latach 2014-2015.

Forma wsparcia	Rok 2014		Rok 2015	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłek stały	179	252	191	273
Zasiłek okresowy	236	794	208	674
Zasiłek okresowy	236	794	208	674

Zasiłki celowe	978	2869	823	2250
Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie	0	0	0	0
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	0	0	0	0
Praca socjalna	1195	3369	1485	4168
Sprawienie pogrzebu	1	1	0	0
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	35	44	34	39
Ośrodek wsparcia	1	1	1	1
Rodzinny dom pomocy	0	0	0	0
Mieszkanie chronione	0	0	0	0
Dom pomocy społecznej	29	32	30	32
RAZEM	3379	9572	3446	9598

Opracowano na podstawie informacji przekazanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej gmin Powiatu Grodzkiego

Statystyki ukazane w tabeli 11 ukazują tendencję spadkową, świadczą o zmniejszającej się ilości klientów pomocy społecznej w Powiecie Grodzkim. Najczęstszym typem rodzin otrzymującym wsparcie ze strony ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Grodzkiego są rodziny z dziećmi. W 2014 r. udzielono pomocy 708, a w 2015 r. 622 z nich. Była to ponad trzykrotnie większa liczba rodzin, w porównaniu do rodzin niepełnych, których w 2014 r. było 216 a w 2015 r. 197. Mimo starzejącego się demograficznie społeczeństwa, zmniejsza się również liczba seniorów korzystających z instytucjonalnego wsparcia pomocowego.

Tabela 11. Typy rodzin objętych pomocą społeczną – zsumowane dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Grodzkim w latach 2014-2015.

Typ rodzin	Rok 2014		Rok 2015	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rodziny z dziećmi	708	3011	622	2606
Rodziny niepełne	216	717	197	629
Rodziny emerytów i rencistów	333	567	321	530
RAZEM	1347	4084	1199	3748

Opracowano na podstawie informacji przekazanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej gmin Powiatu Grodzkiego

2.2 bezrobocie

Bezrobocie to zjawisko społeczne przejawiające się brakiem dostępu do pracy zarobkowej dla osób zdolnych do pracy i gotowych tą pracę podjąć na typowych warunkach płacowych występujących w gospodarce.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. definiuje osobę bezrobotną jako nie zatrudnioną, nieprowadzącą działalność gospodarczą i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy), ukończyła 18 lat i nie przekroczyła wieku emerytalnego, nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia i jest zameldowana w Polsce.

Obowiązująca w Polsce stopa bezrobocia jest wskaźnikiem określającym stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowych Urzędach Pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo.

Według obliczeń Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Wielkopolskim, na terenie Powiatu Grodziskiego w dniu 31 grudnia 2015 r. znajdowało się 1 455 zarejestrowanych osób bezrobotnych, tym samym stopa bezrobocia na koniec roku 2015 wyniosła 6,3%. Zanotowano więc spadek liczby bezrobotnych w porównaniu ze stanem z dnia 31 grudnia 2014 r., w którym to zarejestrowanych było 1745 bezrobotnych, stanowiąc stopę bezrobocia na poziomie 7,5%. Tabela przedstawia szczegółowe zestawienie bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grodzisku Wielkopolskim w dniu 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r. według gmin w których zamieszkują bezrobotni, a także z wyodrębnieniem z nich kobiet.

Tabela 12. Liczba bezrobotnych z poszczególnych jednostek administracyjnych Powiatu Grodziskiego według stanu na 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r.

Lp.	Jednostka administracyjna	Stan na 31.12.2014	Stan na 31.12.2015
1.	Gmina Granowo	168	148
2.	Gmina Grodzisk	692	593
3.	Gmina Kamieniec	187	153
4.	Gmina Rakoniewice	495	385
5.	Gmina Wielichowo	203	176
POWIAT GRODZISKI - razem		1745	1455

Dane pochodzące ze statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Wielkopolskim

Tabela 13 przedstawia kategorie osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grodzisku Wielkopolskim. Wynika z niej, że mimo obniżającej się stopy bezrobocia, zwiększa się odsetek bezrobotnych kobiet (z 51% ogółu bezrobotnych na dzień 31.12.2014 r. do 57,1% na dzień 31.12.2015 r.). W pozostałych kategoriach osób bezrobotnych, takich jak: osoby z prawem do zasiłku, mieszkańcy wsi, długotrwale bezrobotni, osoby bez kwalifikacji zawodowych, a także osoby bez doświadczenia zawodowego, nie odnotowano większych zmian. Zwiększyła się za to liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy (z 101 osób zarejestrowanych na dzień 31.12.2014 r. do 143 osób zarejestrowanych na dzień 31.12.2015 r.).

Tabela 13. Bezrobotni z terenu Powiatu Grodzkiego zarejestrowani w PUP, według stanu na 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r., według kategorii osób bezrobotnych.

Lp.	Czas pozostawania bez pracy	Liczba bezrobotnych spośród 1745 zarejestrowanych w PUP w 31.12.2014 r.	Udział procentowy	Liczba bezrobotnych spośród 1455 zarejestrowanych w PUP w 31.12.2015 r.	Udział procentowy
1.	Kobiety	890	51	831	57,1
2.	Osoby z prawem do zasiłku	325	18,6	273	18,8
3.	Zamieszkali na wsi	1162	66,6	949	65,2
4.	Osoby do 25 roku życia	404	23,2	324	22,3
5.	Długotrwale bezrobotni	795	45,6	652	44,8
6.	Osoby powyżej 50 roku życia	484	27,7	398	27,4
7.	Osoby bez kwalifikacji zawodowych	517	29,6	410	28,2
8.	Osoby bez doświadczenia zawodowego	330	18,9	263	18,1
9.	Niepełnosprawni	101	5,8	143	9,8

Dane pochodzące ze statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Wielkopolskim

Tabela 14 ukazuje liczbę bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grodzisku Wielkopolskim skategoryzowanych według wieku. Mimo zmniejszonej liczby osób zarejestrowanych w dniu 31.12.2015 r. względem zarejestrowanych w dniu 31.12.2014 r., we wszystkich kategoriach wiekowych za wyjątkiem osób powyżej mających 60 lub więcej lat (74 zarejestrowanych zgodnie ze stanem na dzień 31.12.2015 r. względem 73 zarejestrowanych ze stanem na dzień 31.12.2014 r.) liczba bezrobotnych uległa zmniejszeniu. Pod względem udziału procentowego dominującą kategorią wśród zarejestrowanych bezrobotnych są osoby w przedziale wiekowym 25-34 lat, których według stanu z dnia 31.12.2015 r. jest 27,3% (względem 25,3% według stanu na 31.12.2015 r.).

Strona 36 z 97

Tabela 14. Bezrobotni według wieku z terenu Powiatu Grodzkiego, zarejestrowani w PUP według stanu na 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r.

Lp.	Wiek	Stan na 31.12.2014		Stan na 31.12.2015	
		Liczba osób	Udział procentowy	Ogółem	Udział procentowy
1.	18-24 lat	404	23,2	324	22,3
2.	25-34 lat	441	25,3	397	27,3
3.	35-44 lat	282	16,2	234	16,1
4.	45-54 lat	334	19,1	250	17,2
5.	55-59 lat	211	12,1	176	12,1
6.	60 i więcej lat	73	4,2	74	5,1
RAZEM		1745	100%	1455	100%

Dane pochodzące ze statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Wielkopolskim

2.3 niepełnosprawność

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w art. 1 definiuje osobę niepełnosprawną jako taką, której stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wykonywanie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej.

Obecnie nie stosuje się już podziału na grupy inwalidzkie, ale orzeka się o stopniu niepełnosprawności. Orzecznictwo takie prowadzą powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności (w miastach na prawach powiatu — miejskie zespoły ds. orzekania). Art. 4 ust. 1. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, wyznacza 3 aktualnie obowiązujące stopnie niepełnosprawności:

Do **znacznego stopnia niepełnosprawności** zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Do **umiarkowanego stopnia niepełnosprawności** zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy

chronionej, lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Do **lekkiego stopnia niepełnosprawności** zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Jak wykazuje tabela 15, w Powiecie Grodziskim zamieszkuje 1 429 osób, którym orzeczono niepełnosprawność (dane na 2015 rok), co stanowi 2,7% mieszkańców. Ponad połowa z nich (777 osób) posiada orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym. Dane na rok 2015 r. wskazują, że niepełnosprawni w stopniu znacznym (334 osoby) zaczęli przeważać nad niepełnosprawnymi w stopniu lekkim (318 osób), co stanowiło odwrotną tendencję w porównaniu do 2014 roku (355 w stopniu znacznym wobec 439 w stopniu lekkim). Dostrzec można także istotną korelację z płcią, gdyż niepełnosprawnych kobiet jest 29,5% więcej niż niepełnosprawnych mężczyzn (955 kobiet wobec 674 mężczyzn), co uzasadnić można tym, że kobiety dłużej żyją i co jest tego konsekwencją, częściej zapadalnością na choroby wieku starczego.

Tabela 15. Podział osób zarejestrowanych w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grodzisku w latach 2014-2015, według stopnia niepełnosprawności.

Stopień niepełnosprawności	2014	2015
Znaczny	355	334
Umiarkowany	877	777
Lekki	439	318
RAZEM	1671	1429
w tym:		
- kobiety	939	955
- mężczyźni	732	674

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grodzisku Wielkopolskim

Tabela 16 przedstawia zróżnicowanie wiekowe osób niepełnosprawnych zamieszkałych w Powiecie Grodzkim. Widać tutaj silną korelację wieku i niepełnosprawności. Najliczniejszą kategorią wiekową wśród niepełnosprawnych, są osoby w przedziale 41 - 60 lat (608 – stan na 2015 r.), a w drugiej kolejności osoby powyżej 60 roku życia (490 – stan na 2015 r.). Tabela ukazuje również dwie tendencje, zaistniałe na przestrzeni lat 2014 - 2015. Pierwszą z nich jest zmniejszająca się ogólna liczba osób ze stwierdzonym orzeczeniem o niepełnosprawności (spadek o 13% - z 1830 w 2014 r. do 1600 w 2015 r.). Drugą jest zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych w najwyższej kategorii wiekowej – 41 - 60 lat (wzrost o 1% - z 483 w 2014 r. do 490 w 2015 r.).

Tabela 16. Podział osób zarejestrowanych w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grodzisku w latach 2014-2015, według wieku.

Kategoria	Wiek	2014	2015
Dzieci	0-3	43	36
	4-7	48	44
	8-16	68	91
Dorośli	16-25	152	118
	26-40	314	213
	41-60	722	608
	60 i więcej	483	490
RAZEM		1830	1600
w tym:			
- kobiety		1000	829
- mężczyźni		830	771

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grodzisku Wielkopolskim

Podstawowym powodem ubiegania się o przyznanie stopnia niepełnosprawności jak wykazuje tabela 17, jest potrzeba uzyskania odpowiedniego zatrudnienia – wnosi o to ponad 1/3 wszystkich wnioskodawców (571, z łącznej liczby 1583 złożonych wniosków). Kolejne powody deklarowane przez wnioskodawców to: uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego (314 wniosków), uzyskanie karty parkingowej (259 wniosków), a także korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji (214 wniosków). Mimo zmniejszającej się liczby składanych wniosków o przyznanie stopnia niepełnosprawności (1583 wniosków w 2015 r. wobec 1695 w 2014 r.), dostrzeżono znaczący wzrost zainteresowania uzyskaniem

uprawnień do posiadania karty parkingowej (259 wniosków w 2015 r. wobec 206 w 2014 r.), co z pewnością związane było ze zmianą prawa w powyższym zakresie.

Tabela 17. Podział osób zarejestrowanych w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grodzisku w latach 2014-2015, według celów składania wniosków.

Cel złożenia wniosku	Lata			
	Liczba wniosków w 2014		Liczba wniosków w 2015	
	Osoby poniżej 16 roku życia:	Osoby powyżej 16 roku życia:	Osoby poniżej 16 roku życia:	Osoby powyżej 16 roku życia:
odpowiednie zatrudnienie	-	679	-	571
szkolenie, w tym specjalistyczne,	-	-	-	0
zatrudnienie w zakładzie aktywności zawodowej,	-	-	-	0
uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej (WTZ)	-	2	-	4
konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoc techniczną, ułatwiającą funkcjonowanie	0	92	0	52
korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji - korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki	0	245	0	214
uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego,	107	327	113	314
uzyskanie przez opiekuna świadczenia pielęgnacyjnego,	69	0	0	0
uzyskanie karty parkingowej		206	0	259
niepełnosprawność osoby wymaga zamieszkania w oddzielnym pokoju (uzyskanie dodatku mieszkaniowego)	0	0	0	0
uzyskanie zasiłku stałego	0	0	0	0
korzystanie z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów	0	0	0	0
inne	14	144	17	136
RAZEM	190	1695	212	1583

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grodzisku Wielkopolskim

Wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci w zakresie orzeczeń potrzebnych w systemie kształcenia, zajmuje się Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Grodzisku Wielkopolskim. Tabela 18 przedstawia rodzaje oraz liczbę orzeczeń wydanych przez powyższą placówkę. Przeważająca większość z nich dotyczy stwierdzenia niepełnosprawności intelektualnej w stopniu lekkim (100 na 191 wydanych orzeczeń w roku szkolnym 2014/2015 oraz 84 na 193 wydanych orzeczeń w roku szkolnym 2015/2016), a także potrzebie indywidualnego kształcenia (57 w roku szkolnym 2014/2015 oraz 79 w roku szkolnym 2015/2016).

Tabela 18. Wydane orzeczenia w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Grodzisku Wielkopolskim w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.

Rodzaj wydanego orzeczenia	2014/2015	2015/2016
Niesłyszący i słabo słyszący	0	0
Niewidomi i słabo widzący	0	0
Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	100	84
Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym	14	13
Niepełnosprawność sprzężona	5	6
Zagrożenie niedostosowaniem społecznym	9	4
Upośledzenie w stopniu głębokim	1	5
O potrzebie indywidualnego nauczania	57	79
Odmowne	0	1
Uchylające	0	0
Orzeczenie o potrzebie indywidualnego przygotowania przedszkolnego	0	1
Niepełnosprawność ruchowa	5	0
RAZEM	191	193

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną w Grodzisku Wielkopolskim

Na terenie Powiatu Grodziskiego funkcjonują także Warsztaty Terapii Zajęciowej czyli placówki realizujące zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Pierwsza z nich prowadzona jest przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Grodzisku Wielkopolskim i zlokalizowane jest przy ul. Rakoniewickiej 16. Druga natomiast, przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Serce” w Rakoniewicach przy ul. Krystyny 30. Liczbę podopiecznych, według stwierdzonych stopni niepełnosprawności, ukazuje tabela 19. Wynika z niej, że ponad

2/3 uczestników warsztatów to osoby ze stwierdzonym znacznym stopniem niepełnosprawności, pozostałe osoby posiadają umiarkowany stopień. Ze względu na ograniczoną liczbę miejsc dla uczestników WTZ, liczba z roku na rok jest stała (90 w 2014 r., jak i 2015 r.).

Tabela 19. Liczba podopiecznych Warsztatów Terapii Zajęciowej z terenu Powiatu Grodziskiego, w latach 2014-2015, według stopnia niepełnosprawności.

Stopień niepełnosprawności	2014		2015	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Znaczny	33	29	35	31
Umiarkowany	13	15	12	12
Lekki	0	0	0	0
RAZEM	46	44	47	43
Łączna liczba podopiecznych	90		90	

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Warsztaty Terapii Zajęciowej z terenu Powiatu Grodziskiego

Do szkół publicznych zlokalizowanych na terenie Powiatu Grodziskiego również uczęszcza dzieci i młodzież niepełnosprawna. Ich liczba, a także posiadane przez nich stopnie niepełnosprawności przedstawione są w tabeli 20 (uczniowie klas specjalnych w szkołach podstawowych i gimnazjach) oraz w tabeli 21 (uczniowie szkół ponadgimnazjalnych). Szkoły podstawowe i gimnazja Powiatu Grodziskiego do klas specjalnych przyjęły w roku szkolnym 2014/2015 139 uczniów, a w roku szkolnym 2015/2016 143 uczniów, spośród których 2/3 posiadały orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu lekkim. Szkoły średnie przyjęły 47 osób niepełnosprawnych w roku szkolnym 2014/2015 i 43 osoby w roku szkolnym 2015/2016, spośród których wszystkie posiadały orzeczenie o niepełnosprawności również w stopniu lekkim.

Tabela 20. Liczba i stopnie niepełnosprawności uczniów uczęszczających do klas specjalnych w Powiecie Grodziskim w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.

Stopień niepełnosprawności	Liczba uczniów w roku szkolnym 2014/2015	Liczba uczniów w roku szkolnym 2015/2016
znaczny	3	3
umiarkowany	27	25
lekki	109	115
RAZEM	139	143

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Grodzisku i Wielichowie, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Granowie, a także Wydziały Oświaty Urzędu Miasta w Rakoniewicach i Urzędu Gminy w Kamieńcu.

Tabela 21. Liczba i stopnie niepełnosprawności uczniów uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych w Powiecie Grodziskim w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.

Stopień niepełnosprawności	Liczba uczniów w roku szkolnym 2014/2015	Liczba uczniów w roku szkolnym 2015/2016
znaczny	-	-
umiarkowany	-	-
lekki	47	43
RAZEM	47	43

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Wydział Oświaty, Kultury i Promocji Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wielkopolskim

2.4 przemoc w rodzinie

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Tabela 22 ukazuje liczbę osób pokrzywdzonych w skutek przemocy domowej według statystyk udostępnionych przez Komendę Powiatową Policji w Grodzisku Wielkopolskim. Ofiarami sprawców przemocy są w zdecydowanej większości przypadków kobiety. W 2014 r. spośród 26 osób pokrzywdzonych w skutek przemocy, kobiety stanowiły liczbę 19 osób, w 2015 zaś, na 45 osób poszkodowanych, kobiety stanowiły również wysoki odsetek, w liczbie 36 poszkodowanych.

Tabela 22. Ilość osób pokrzywdzonych wskutek patologii społecznych według statystyk Powiatowej Komendy Policji w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015.

	2014				2015			
	kobiety	mężczyźni	dzieci	ogółem	kobiety	mężczyźni	dzieci	ogółem
Liczba osób pokrzywdzonych w skutek przemocy	19	5	2	26	36	4	5	45
Liczba założonych „Niebieskich Kart”	26				41			

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Komendę Powiatową Policji w Grodzisku Wielkopolskim

„Niebieska karta” jest procedurą mającą na celu ochronę policyjną rodzin, zagrożonych w skutek patologicznych zachowań osób stosujących przemoc domową. W 2015 r. w stosunku do 2014 r. ich liczba wzrosła niemal dwukrotnie (z 26 założonych w 2014 r. do 41 założonych w 2015 r.).

2.5 piecza zastępcza

Jednostką odpowiedzialną za prowadzenie pieczy zastępczej w naszym Powiecie jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Instytucje pieczy zastępczej stosuje się w przypadku niemożności zapewnienia dziecku odpowiedniej opieki przez rodziców. Piecza zastępcza ma na celu zapewnienie dzieciom warunków rozwoju i wychowania odpowiedniego do ich stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym: odpowiednich warunków bytowych, możliwości rozwoju fizycznego i społecznego, zaspokojenia indywidualnych potrzeb dziecka, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, odpowiednich warunków do odpoczynku i organizacji czasu wolnego. Dodatkowym efektem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest przerwanie pokoleniowej bezradności wychowawczej i życiowej rodzin patologicznych.

Celem spójnie organizowanym przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, dzięki którym nie ma konieczności umieszczenia dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, w której według danych udostępnionych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim, umieszczono w 2014 r. 2 dzieci, a w 2015 r. i w 2016 r. tylko 1 dziecko. Liczba dzieci z terenu Powiatu Grodziskiego,

przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej również uległa zmniejszeniu, gdyż w 2014 i 2015 r. przybywało w niej 10 dzieci, a pod koniec 2016 r. pozostało ich jedynie 7.

Tabele 23 i 24 ukazują liczbę i rodzaj rodzin zastępczych w Powiecie Grodziskim, a także ilość dzieci w nich wychowywanych. Ogólna liczba rodzin zastępczych w powiecie w latach 2014-2015, oscylowała w granicy 42-43 rodzin. Na przestrzeni tych dwóch lat, wzrosła liczba rodzin niezawodowych (z 19 w 2014 r. do 22 w 2015 r.), w których wzrosła też liczba dzieci (z 32 w 2014 r. do 37 w 2015 r.). Drugie pod względem liczebności były rodziny spokrewnione, których w 2015 r. odnotowano 18, a liczba wychowywanych w nich dzieci wynosiła 21. W 2015 r. odnotowano również 2 rodziny zawodowe, a także jeden rodzinny dom dziecka.

Tabela 23. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015.

Rodziny zastępcze	Rok 2014		Rok 2015	
	Liczba	Udział procentowy	Liczba	Udział procentowy
Spokrewnione	20	47,7	18	41,9
Niezawodowe	19	45,2	22	51,1
Zawodowe	2	4,7	2	4,7
Rodzinne domy dziecka	1	2,4	1	2,3
RAZEM	42	100	43	100

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Dział Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim

Tabela 24. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015.

Rodziny zastępcze	Rok 2014		Rok 2015	
	Liczba	Udział procentowy	Liczba	Udział procentowy
Spokrewnione	23	30,3	21	25,9
Niezawodowe	32	42,1	37	45,7
Zawodowe	12	15,8	12	14,8
Rodzinne domy dziecka	9	11,8	11	13,6
RAZEM	76	100	81	100

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Dział Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim

Jak wykazuje tabela 25, liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015 zmniejszyła się z 13 w 2014 r. do 8 w 2015 r. Najwięcej z nich zamieszkiwało gminę Grodzisk (8 w 2014 r. i 3 w 2015 r.). W Gminie Wielichowo liczba ta zmniejszyła się z 4 dzieci w 2014 r. do 0 w 2015 r. Gmina Rakoniewice, mimo, że jest drugą co do wielkości liczby ludności w Powiecie, na przestrzeni tych dwóch lat, nie odnotowała ani jednego przypadku dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 25. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015, z podziałem na gminy.

Jednostka administracyjna	Rok 2014	Rok 2015
Gmina Granowo	1	2
Gmina Grodzisk	8	3
Gmina Kamieniec	0	3
Gmina Rakoniewice	0	0
Gmina Wielichowo	4	0
POWIAT GRODZISKI - razem	13	8

2.6 alkoholizm i narkomania

Alkoholizm jest zaburzeniem polegającym na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Spożywanie alkoholu zazwyczaj w dużych dawkach przez alkoholika jest spowodowane przymusem o charakterze psychicznym i somatycznym.

Choroba alkoholowa nie tylko degraduje organizm, lecz również negatywnie wpływa na jakość relacji między członkami rodziny, jest przyczyną kryzysów oraz konfliktów małżeńskich, izolacji rodzin, bezrobocia oraz biedy; przyczynia się również do zaburzeń w procesie socjalizacji dzieci. Przepięstwa kryminalne takie jak: kradzieże, rozboje, napady, niszczenie mienia publicznego oraz wypadki drogowe, niezwykle często popełniane są również przez osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu.

Przepisy prawne odnoszące się do tego problemu, zawarte są w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ustawodawca zobowiązuje gminę jako organ samorządu terytorialnego do prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast powołują gminne komisje rozwiązywania problemów

alkoholowych, które inicjują oraz podejmują czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się terapii lub leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

We wszystkich 5 gminach wchodzących w skład Powiatu Grodzkiego funkcjonują Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także powołani są pełnomocnicy ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Pod każdą z w/w komisji podlega co najmniej jeden punkt konsultacyjny, w których osoby dotknięte problemem alkoholowym mogą liczyć na fachową pomoc psychologiczną i terapeutyczną.

Tabela 26 ukazuje liczbę złożonych wniosków do Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu Powiatu Grodzkiego. Dostrzec tu można wyraźną tendencję spadkową, która wskazuje na zmniejszanie się problemu uzależnienia od alkoholu wśród mieszkańców powiatu (49 złożonych wniosków w 2014 r. w porównaniu do 38 złożonych w 2015 r. – daje to spadek aż o 22%). Jednak zwiększyła się ilość osób skierowanych na leczenie odwykowe (19 osób w 2015 r. w porównaniu z 16 w 2014 r.). Warty uwagi jest również fakt, że dwukrotnie zmniejszyła się liczba kobiet korzystających z pomocy placówek zajmujących się przeciwdziałaniem problemowi alkoholowemu (z 8 wniosków złożonych w 2014 r. do 4 złożonych w 2015 r.).

Tabela 26. Wnioski złożone do Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu Powiatu Grodzkiego w latach 2014-2015, z podziałem na płeć.

Płeć	Rok 2014			Rok 2015		
	Ilość złożonych wniosków	Ilość osób skierowanych na leczenie odwykowe	Ilość osób skierowanych do psychologa	Ilość złożonych wniosków	Ilość osób skierowanych na leczenie odwykowe	Ilość osób skierowanych do psychologa
Kobiety	8	1	7	4	1	3
Mężczyźni	41	15	29	34	18	24
RAZEM	49	16	36	38	19	27

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów

Jak wskazuje Stowarzyszenie Abstynenckie „Nowe Życie” w Grodzisku Wielkopolskim coraz bardziej dostrzegalny jest trend „uzależnień krzyżowych”, polegający na tym, że oprócz uzależnienia od alkoholu pojawia się inne uzależnienie m.in. od narkotyków oraz hazardu, który staje się coraz poważniejszym problemem społecznym, także w naszym Powiecie.

Narkomania, według definicji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), jest stanem zatrucia okresowego lub chronicznego spowodowanym powtarzającym się przyjmowaniem narkotyków w postaci naturalnej lub syntetycznej. Społeczne skutki zażywania narkotyków są dużo poważniejsze, niż wynikające z nadużywania alkoholu. Osoby uzależnione od narkotyków o wiele częściej popadają w konflikt z prawem, ponieważ chęć zdobycia środków potrzebnych do ich zakupu bywa tak silna, że motywuje do różnych czynów o charakterze przestępczym. Osoby zażywające narkotyki są w bezpośredniej grupie ryzyka osób zagrożonych przedwczesną śmiercią, a także często dokonują prób samobójczych. Ponadto stanowią podstawową grupę ryzyka zagrożenia wirusem HIV/AIDS.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii zobowiązuje gminę do podejmowania działań mających na celu przeciwdziałanie narkomanii, wyznaczając w art. 10, zadania własne obejmujące m.in.: świadczenie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem i ich rodzin, pomocy psychospołecznej i prawnej; prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym, a także i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób, z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Skalę problemu narkomani w Powiecie Grodziskim, ukazuje tabela 27 przedstawiająca statystyki Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wielkopolskim. Wszczęte i stwierdzone przestępstwa narkotykowe dotyczące handlu i posiadania narkotyków, dotyczą w przeważającej większości dorosłych, gdyż na 117 przestępstw stwierdzonych w 2014 r. i 57 w 2015 r, tylko dwa dotyczyły osób nieletnich. Warto też zwrócić uwagę na to, że liczba stwierdzonych przestępstw przeciwko narkomanii na przestrzeni tych dwóch lat zmniejszyła się ponad dwukrotnie (z 116 przestępstw stwierdzonych w 2014 r., do 56 przestępstw stwierdzonych w 2015 r.).

Tabela 27. Dane statystyczne dotyczące problemu narkomanii w latach 2014- 2015, według statystyk Powiatowej Komendy Policji w Grodzisku Wielkopolskim.

	2014	2015
Liczba przestępstw wszczętych :	32	32
w tym:		
- przeciwko nieletnim	1	1
- przeciwko dorosłym	31	31
Liczba przestępstw stwierdzonych :	117	57
w tym:		
- przeciwko nieletnim	1	1
- przeciwko dorosłym	116	56

Dane pochodzące ze statystyk udostępnionych przez Komendę Powiatową Policji w Grodzisku Wielkopolskim

2.7 bezdomność

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, za osobę bezdomną uznać należy osobę nie zamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym, w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy oraz niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością w Powiecie Grodziskim świadczona jest przez odpowiednie do miejsca zamieszkania Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach: Granowo, Grodzisk, Kamieniec, Rakoniewice i Wielichowo. Przybiera ona głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek) oraz schronienia, a także opłacenia pobytu w ośrodkach dla bezdomnych.

Skalę problemu bezdomności odzwierciedla tabela 28, ukazująca bezdomność jako jeden z powodów ubiegania się o pomoc z Ośrodków Pomocy Społecznej. Z powodu bezdomności lub zagrożenia bezdomnością, w 2014 r. wsparcie otrzymały 44 rodziny z terenu Powiatu Grodziskiego, w skład których wchodziło 66 osób. W 2015 r. wsparcie otrzymało 41 rodzin, w skład których wchodziło 71 osób. Uwzględniając populację Powiatu Grodziskiego problem bezdomności ma charakter marginalny, gdyż dotyczy zaledwie 0,001% mieszkańców.

Tabela 28. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Grodzkiego w latach 2014-2015, z powodu bezdomności.

Nazwa placówki	2014		2015	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie	3	3	4	6
Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Wielkopolskim	13	14	15	15
Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu	8	9	10	11
Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakoniewicach	14	30	9	35
Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie	6	10	3	4
RAZEM	44	66	41	71

Opracowano na podstawie statystyk udostępnionych przez Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Grodzkiego

Według statystyk prowadzonych przez Komendę Powiatową Policji w Grodzisku Wielkopolskim, zarówno w 2014, jak i w 2015 r. odnotowano 7 osób bezdomnych, wobec których interwencja skutkowałą umieszczeniem w Policyjnym Pomieszczeniu dla Osób Zatrzymanych (PPdOZ). W latach 2014 i 2015 r. nie odnotowano żadnego wykroczenia dotyczącego żebractwa.

3. Pomoc społeczna świadczona przez instytucje społeczne w Powiecie Grodzkim.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, definiuje pomoc społeczną jako „instytucję polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”. Zgodnie z duchem powyższej ustawy instytucjonalna Pomoc Społeczna jest organem pomocniczym (subsydiarnym), który ma na celu wspieranie obywateli w zmaganiu z problemami dnia codziennego.

Celem pomocy społecznej jest również zapobieganie powstawaniu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin, a więc **profilaktyka**, która należy do najtrudniejszych zadań pomocy społecznej, **bowiem wymaga większego profesjonalizmu**

śłużb społecznych, a także współdziałania instytucji pomocy społecznej z innymi podmiotami (m.in. z Komendą Powiatową Policji, Powiatowym Urzędem Pracy, Szkołami).

Szczegółowy wykaz zadań określonych przepisami prawa i wynikających z ustaw uchwalonych przez sejm Rzeczypospolitej Polskiej, przewidzianych dla jednostki samorządu terytorialnego jakim jest Powiat, przedstawiony został w rozdziale I niniejszego opracowania.

3.1 Instytucje polityki społecznej państwa w Powiecie Grodziskim wobec problemów społecznych.

W tej części Strategii omówione zostały zasoby, którymi dysponują instytucje społeczne zlokalizowane w Powiecie Grodziskim, obejmujące kadry tzn. osoby, które zatrudnione są w instytucjach pomocowych. Na podstawie pozyskanych informacji z instytucji, z którymi nawiązano kontakt, przedstawione zostały również działania, które podjęto w celu rozwiązania poszczególnych problemów społecznych, a także projekty i programy społeczne, które były przez te instytucje realizowane.

Instytucje polityki społecznej państwa za kluczowy cel stawiają sobie walkę z ubóstwem. Zjawisko to generuje szereg negatywnych następstw, które przyczynić się mogą do pojawiania kolejnych problemów społecznych, których rozwiązanie nierzadko wymaga interwencji pracowników socjalnych i asystentów rodziny, zatrudnianych przez Ośrodki Pomocy Społecznej. Tabela 29 ukazuje ich liczbę, z wyszczególnieniem każdego z pięciu Ośrodków Pomocy Społecznej zlokalizowanych w Powiecie Grodziskim.

Tabela 29. Liczba pracowników socjalnych i asystentów rodziny, zatrudnionych w Ośrodkach Pomocy Społecznej zlokalizowanych w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015.

Lp.	Nazwa instytucji	Liczba zatrudnionych pracowników socjalnych		Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	
		2014	2015	2014	2015
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie	2	2	1	1
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku	9	9	2	3
3.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu	3	3	1	1
4.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakoniewicach	4	4	0	1

5.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie	5	4	1	1
POWIAT GRODZISKI - ogółem		23	22	5	7

Opracowano na podstawie statystyk udostępnionych przez Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Grodziskiego

W Ośrodkach Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Grodziskiego w 2014 r. pracowało 23 pracowników socjalnych i 5 asystentów rodziny. W 2015 r. liczba pracowników socjalnych nie uległa istotnej zmianie (wzrost o jedną osobę zatrudnioną). Wzrosła jednak liczba zatrudnionych asystentów rodziny z 5 zatrudnionych w 2014 r. do 7 w 2015 r.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim na koniec 2014 r. było zatrudnionych 15 osób, w tym 2 pracowników socjalnych, 1 koordynator rodzinnej pieczy zastępczej i 1 pracujący w wymiarze $\frac{3}{4}$ etatu na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Psycholog zatrudniony był w wymiarze $\frac{1}{4}$ etatu. Na koniec 2015 zaś liczba zatrudnionych zmniejszyła się do 13 osób, w tym 2 pracowników socjalnych i 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w liczbie 1 i $\frac{3}{4}$ etatu.

O jakości świadczonych usług nie decyduje wyłącznie liczba zatrudnionych pracowników, ale także ich wykształcenie, przygotowanie do wykonywania pracy oraz stały ich samorozwój i doksztalcanie. Stałe zmiany przepisów prawnych, nowe obszary działań, które są powierzane jednostkom samorządu terytorialnego powodują konieczność ciągłego uzupełniania wiedzy przez pracowników służb społecznych.

Ośrodki Pomocy Społecznej we wszystkich gminach Powiatu Grodziskiego za wyjątkiem Rakoniewic, w 2014 i 2015 r. korzystały z programu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”, który polega na rozwoju sieci asystentów rodziny, podejmujących działania wspierające rodziny przeżywające trudności opiekuńczo - wychowawcze, w celu m.in. zatrzymania w rodzinie dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej. Wdrożenie tego programu w samym 2015 r. skutkowało zatrudnieniem 6 asystentów rodziny, którzy objęli opieką 58 rodzin z terenu Powiatu Grodziskiego. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim już od 2012 r. aplikowało o środki finansowe z Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, dzięki czemu wzrosła sukcesywnie pomoc świadczona przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W grudniu 2016 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku

Wielkopolskim dzięki środkom zewnętrznym zatrudniło 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w liczbie 2 i ½ etatu.

W 2014 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim realizowało projekt „Razem Możemy Więcej”, wpisujący się w Program Operacyjny Kapitał Ludzki, finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu była integracja zawodowa i społeczna 103 osób z terenu Powiatu Grodzkiego, w tym: 72 osób niepełnosprawnych, 11 umieszczonych w pieczy zastępczej, 3 usamodzielnianych i 20 zagrożonych wykluczeniem społecznym z innych powodów. Polegała ona na rozwijaniu aktywnych form integracji i aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest także realizatorem programu „Aktywny Samorząd” finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, z którego w 2014 r. skorzystało 61 osób, a w 2015 r. 57 osób z terenu Powiatu Grodzkiego. Głównym jego celem było zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Pomoc została udzielona w następujących obszarach: likwidacja barier transportowych, w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym, w poruszaniu się, pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, a także pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Ośrodki Pomocy Społecznej w Grodzisku Wielkopolskim oraz w Wielichowie, od 2014 r. biorą udział w programie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest wsparcie gmin w zakresie dożywiania rodzin ubogich, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, a także kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych. Program w samym 2015 r. objął 779 osób w Gminie Grodzisk, oraz 160 w Gminie Wielichowo.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie w 2014 r. włączył się także do „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020”, finansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, dzięki któremu pomoc żywnościową otrzymało około 400 osób z Gminy Wielichowo.

Spśród wszystkich Ośrodków Pomocy Społecznej zlokalizowanych w Powiecie Grodzkim, najwięcej działań w kierunku poprawienia jakości i poziomu życia osób starszych a także ich aktywizacji społecznej, podjął Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku

Wielkopolskim, który w samym 2015 r. zrealizował dwa projekty tj. „Grodziski Wolontariat Senioralny” oraz „Otwarcie na siebie – otwarcie na przyjaźń”, z którego łącznie skorzystało 1040 seniorów.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Wielkopolskim realizował również wpisujący się w „Program Osłonowy Wspierania Jednostek Samorządu Terytorialnego” Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej projekt „Grodziska Trampolina Zmiany”, który miał na celu zwiększenie dostępności do działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Od lipca do grudnia 2015 r. skorzystało z niego aż 1 201 osób.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Grodzisku Wielkopolskim, obejmuje swoim działaniem populację ok 10 tys. dzieci i młodzieży z terenu Powiatu Grodzkiego. Ośrodek ten zajmuje się prowadzeniem diagnostyki oraz zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, rewalidacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych i psychoterapeutycznych.

Organizowane są tu grupy wsparcia, szkolenia, warsztaty i konsultacje dla rodziców, dzieci, młodzieży oraz pracowników oświatowych. Placówka dysponuje kadrą specjalistów w dziedzinie pedagogiki, psychologii, doradztwa zawodowego, logopedii i socjoterapii.

Bardzo aktywną instytucją, podejmującą działania mające na celu rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców jest Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Wielkopolskim, która skupia się przede wszystkim na przeciwdziałaniu patologiom społecznym takim jak: alkoholizm, przemoc w rodzinie, narkomania i bezdomność.

- a) Alkoholizm – oprócz przeprowadzanych interwencji domowych i zakładania Niebieskich Kart, od 2014 r. realizuje zadania rządowych programów „Razem Bezpiecznie”, „Bezpieczna Szkoła”, „Bezpieczne Miasto”, „Bezpieczna Wieś”, a także ogólnopolskiej kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Programy te miały na celu podejmowanie problematyki przeciwdziałania alkoholizmowi, jednocześnie propagując zdrowy tryb życia stroniący od alkoholu. Komenda ma swoich przedstawicieli we wszystkich Gminnych Komisjach ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także szeroko współpracuje z Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Grodzkiego, a także organizacjami pozarządowymi takimi jak: „Promessa” – Gminny Dom Pomocy Środowiskowej w Grodzisku Wielkopolskim oraz Stowarzyszenie „Złota Jesień” w Rakoniewicach.

- b) Przemoc w rodzinie – oprócz wspomnianej wcześniej kampanii profilaktycznej „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, skierowanej do dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, w których występuje przemoc domowa, Komenda Powiatowa Policji w dniach od 24.02.2014 r. o 01.03.2015 r. obchodziła „Tydzień Pomocy Ofiarom Pokrzywdzonym Przesłaniem”, w którym funkcjonariusze policji udzielali porad prawnych ofiarom przestępstw, a także wraz z pracownikami socjalnymi przeprowadzali kontrole miejsc zamieszkałych przez osoby, które miały uruchomioną procedurę „Niebieskiej Karty”, w celu uzyskania informacji o sytuacji bytowej rodzin i potrzebie pomocy socjalnej i prawnej.
- c) Narkomania – Komenda Powiatowa Policji aktywnie włączyła się w realizację „Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016”, kładąc duży nacisk na wszczynanie i stwierdzanie przestępstw narkotykowych. W 2014 r. przeprowadzono również szkolenia prewencyjne, z uwzględnieniem pokazu walizki DRUGBOX w placówkach oświatowych z terenu Powiatu Grodziskiego.
- d) Bezdomność – od 2014 r. opracowane zostały procedury związane z działaniem Policji wobec ludzi bezdomnych w ramach teczki „Bezdomni”, a także zostały podjęte porozumienia dotyczące współpracy Komendanta Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wielkopolskim, a dyrektorami Ośrodków Pomocy Społecznej.

Powiatowy Urząd Pracy w Grodzisku Wielkopolskim, w celu rozwiązywania problemu społecznego jakim jest bezrobocie w 2014 i 2015 r. zrealizował programy finansowane z rezerw Funduszu Pracy: „Program dla osób bezrobotnych w wieku do 25 roku życia”, „Program dla osób bezrobotnych w wieku od 30 do 50 lat”, „Program dla bezrobotnych powyżej 50 roku życia”, „Program dla bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy” oraz program specjalny „Trzy, dwa, jeden – start”, które polegały na aktywizacji zawodowej osób w określonych przedziałach wiekowych oraz tych, znajdujących się trudnej sytuacji na rynku pracy, wymagającej szczególnego wsparcia instytucji rynku pracy, z których łącznie w 2014 r. skorzystało 98 osób (86 zakończyło udział w programie), a w 2015 r. skorzystały 94 osoby (89 zakończyło udział w programie). We wszystkich powyższych programach osiągnięto efektywność na poziomach od 70 do 100%.

Powiatowy Urząd Pracy realizował również projekty finansowane przez Europejski Fundusz Społeczny. W 2014 r. był to projekt „Bądź aktywny” mający na celu wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych, z którego skorzystało 330 osób. W 2015 r. były to

„Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny 2014+”, którego celem było zwiększenie możliwości zatrudnienia 70 osób powyżej 29 roku życia, wymagających szczególnego wsparcia ze strony instytucji rynku pracy, oraz „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER)”, z którego skorzystały 163 osoby przed 29 rokiem życia, chcących podnieść swoje kwalifikacje zawodowe.

3.2 Organizacje pozarządowe w Powiecie Grodziskim – ich charakterystyka, rola i wpływ na politykę społeczną powiatu

Organizacjami pozarządowymi w myśl art. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, są osoby prawne lub jednostki organizacyjne nie działające w celu osiągnięcia zysku. Są to więc głównie fundacje i stowarzyszenia, których celem jest tworzenie społeczeństwa obywatelskiego. Organizacje te, starając się mogą również o status Organizacji Pożytku Publicznego, które na mocy Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, mogą korzystać z następujących przywilejów: możliwość pobierania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na podstawie wpisu w deklaracji PIT, mają możliwość otrzymywanie zleceń realizacji zadań publicznych od organów administracji publicznej, pełne zwolnienie z podatków: dochodowego od osób prawnych, od nieruchomości, od czynności cywilnoprawnych; oraz zwolnienie od opłat skarbowych i sądowych (związanych z rejestracją OPP), darmowy czas w publicznym radiu i telewizji, przeznaczony na informowanie o swojej działalności.

Organizacje non-profit od lat włączają się w realizację zadań publicznych w Powiecie Grodziskim, działając na własną rękę oraz zdecydowanie częściej - ściśle współpracując z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi instytucjami publicznymi. Mocną stroną organizacji pozarządowych jest umiejętność docierania do różnych grup i kategorii społecznych, a także analizowanie konkretnych sytuacji, nie działając według ściśle ustalonych procedur. Zdolne są też do wytwarzania społecznego współczucia i zaangażowania oraz kierują się misją i obranymi wartościami realizując wytyczane sobie cele. Aspektem szczególnie wartym uwagi jest umiejętność (w odróżnieniu od urzędników państwowych), aktywizacji lokalnej obywateli i wolontariuszy.

W Powiecie Grodziskim funkcjonują 135 zarejestrowane w KRS i 3 stowarzyszenia zwykłe, spośród których 11 stanowią Organizacje Pożytku Publicznego (OPP). Wśród wyżej

wymienionych 134 stowarzyszeń, wyodrębnić można 15 poruszających się w obszarze pomocy społecznej, których wykaz znajduje się w tabeli 30.

Tabela 30. Organizacje pozarządowe w Powiecie Grodzkim, działające w obszarze pomocy społecznej.

Lp.	Nazwa organizacji	Adres	Obszar działalności
1.	Gminne Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych	ul. Powstańców Chocieszyńskich 23f, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	Aktywizacja kobiet do działania na rzecz gminy i obszarów wiejskich, tworzenie różnych form aktywnego spędzania czasu wolnego czasu, wspólna naukę, a także zabawa, uczestnictwo w inicjatywach społecznych i organizowanie imprez kulturalnych.
2.	Grodziskie Stowarzyszenie „Amazonki”	ul. Powstańców Chocieszyńskich 23f, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	Rehabilitacja fizyczna i psychiczna kobiet, a także poradnictwo lekarzy, psychologów, i innych specjalistów, skierowane do kobiet przed i po zabiegu mastektomii.
3.	Grodziskie Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku	ul. Powstańców Chocieszyńskich 23f, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	Edukacja w różnych dziedzinach nauk, aktywizacja społeczna osób starszych, integracja międzypokoleniowa i regionalna. Upowszechnianie wiedzy o mieście Grodzisk Wielkopolski poprzez prezentowanie dorobku kulturowego oraz organizowanie spotkań ze osobami zasłużonymi dla Powiatu Grodzkiego.
5.	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Grodzisku Wielkopolskim	ul. Rakoniewicka 16, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	Działalność na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenie warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenie ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, działanie na rzecz ochrony ich zdrowia oraz wspieranie rodzin.
6.	Stowarzyszenie Abstynenckie „Nowe Życie”	ul. Kościelna 4, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	Propagowanie stylu życia w absolutnej trzeźwości i pomoc osobom pochodzącym z rodzin patologicznym, osobom niepełnosprawnym, osobom

			starszym, a także dzieciom krzywdzonym i zaniedbywanym przez rodziców.
7.	Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet Gminy Granowo	Granówko 28, 62-066 Granowo	Integracja środowisk kobiecych poprzez aktywność kulturalną, rekreacyjną i towarzyską. Pomoc społeczna dla rodzin i osób w trudnej sytuacji materialnej. Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy i alkoholizmowi. Ochrona i profilaktyka zdrowia kobiet, w tym kobiecych chorób nowotworowych. Aktywizacja zawodowa kobiet, wspieranie inicjatyw służących rozwojowi zainteresowań, a także uruchamiania własnych działalności gospodarczych. Propagowanie działań mających na celu większy udział kobiet w życiu publicznym, obywatelskim i politycznym. Działania na rzecz integracji europejskiej przy jednoczesnym krzewieniu tradycji narodowej.
8.	Stowarzyszenie Dobroczynności Chorym i Starym Ludziom	Kąkolewo 61, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	Prowadzenie działalności charytatywnej na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
9.	Stowarzyszenie „Dom Pomocna Dłoń”	Błońsko 37a, 64-308 Rakoniewice	Realizowanie i propagowanie inicjatyw, postaw i działań chroniących osoby w trudnej sytuacji przed wykluczeniem społecznym m.in.: dotkniętych lub zagrożonych bezdomnością, niepełnosprawnością, sieroctwem społecznym, bezrobociem i przemocą w rodzinie. Integracja i reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Współpraca organizacyjna, szkoleniowa, doradcza, finansowa i rzeczowa z osobami fizycznymi i jednostkami organizacyjnymi,

			działającymi w obszarze pomocy społecznej.
10.	Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych im. Jana Pawła II w Grodzisku Wielkopolskim	ul. Powstańców Chocieszyńskich 23f, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	Budowanie środowiskowego systemu wsparcia dla osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, osób starszych i niepełnosprawnych.
11.	Stowarzyszenie Kobiet Gminy Kamieniec	ul. Szkolna 2, 64-061 Kamieniec	Aktywizacja kobiet do działalności na rzecz gminy i obszarów wiejskich. Integracja wsi poprzez formy spędzania wolnego czasu, wspólną naukę, zabawę oraz uczestnictwo w imprezach kulturalnych i innych inicjatywach społecznych.
12.	Stowarzyszenie Ludzi Aktywnych Aperte	os. Wojska Polskiego 12/24, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	Aktywizacja społeczeństwa lokalnego, promowanie aktywnego stylu życia, wspieranie i upowszechnianie kultury, sztuki, lokalnych tradycji, a także promocja sportu, rekreacji, turystyki i krajoznawstwa. Prowadzenie działalności charytatywnej oraz reprezentowanie społeczności wobec władz państwowych i samorządowych. Promowanie i organizacja wolontariatu.
13.	Stowarzyszenie na Rzecz Readaptacji Nieletnich „Nadzieja”	ul. Bukowska 18, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	Pomoc świadczona wychowankom, wychowankom opuszczającym zakłady poprawcze oraz byłym wychowankom, którzy opuścili zakłady poprawcze poprzez wsparcie materialne, pomoc w znalezieniu mieszkania i pracy.
14.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Serce”	ul. Krystyny 30, 62-067 Rakoniewice	Wspomaganie w rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych. Działalność na rzecz integracji oraz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wyrównywanie szans.

			Działalność charytatywna skierowana do osób w trudnej sytuacji życiowej i osób niepełnosprawnych. Promocja i organizacja wolontariatu.
15.	Stowarzyszenie Rodzinnej Pieczy Zastępczej „Źródło”	ul. Ogrodowa 12, 62-066 Granowo	Reprezentowanie interesów osób działających lub zaangażowanych w obszar pieczy zastępczej, pomoc w wymianie informacji, wiedzy i doświadczeń, a także prowadzenie działalności charytatywnej.
	Stowarzyszenie „Złota Jesień”	ul. Krystyny 30, 62-067 Rakoniewice	Pomoc społeczna, ochrona zdrowia oraz poprawa warunków socjalnobytowych członków stowarzyszenia, a w szczególności osób starszych, niepełnosprawnych i dotkniętych losowo. Działalność związana z kulturą, rekreacją i sportem, a także popularyzowanie problemów osób starszych wśród społeczeństwa.

Dane pochodzące z Wydziału Inwestycyjno – Gospodarczego i Dróg Powiatu Grodzkiego

Status Organizacji Pożytku Publicznego posiada 5 stowarzyszeń wymienionych w tabeli, są to:

- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Grodzisku Wielkopolskim;
- Stowarzyszenie Abstynenckie „Nowe Życie” w Grodzisku Wielkopolskim;
- Stowarzyszenie „Dom Pomocna Dłoń” w Błońsku;
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Serce” w Rakoniewicach;
- Stowarzyszenie „Złota Jesień” w Rakoniewicach.

Jak ukazuje tabela 29, szczególną opieką i wsparciem otoczeni są seniorzy, którzy mogą liczyć nie tylko na pomoc instytucji Państwa, ale i organizacji pozarządowych, takich jak Stowarzyszenie „Złota Jesień” w Rakoniewicach, Stowarzyszenie Dobroczynności Chorym i Starym Ludziom w Kąkolewie, Uniwersytet III wieku w Grodzisku Wielkopolskim, a także działające przy Gminnym Centrum Pomocy Środowiskowej w Grodzisku Stowarzyszenie

Inicjatyw Społecznych im. Jana Pawła II. Ostatnia z wymienionych instytucji zarówno w 2014 r., jak i w 2015 r. zrealizowała 6 projektów mających na celu aktywizację społeczną osób starszych, z których w 2014 r. skorzystało 370 osób, a w 2015 r. aż 861 osób. Najważniejszymi projektami realizowane przez to stowarzyszenie w 2014 r. były: „Grodziski Wolontariat Senioralny” (416 uczestników) oraz „Otwarcia na siebie – otwarcia na przyszłość” (280 uczestników).

Stowarzyszenie Rodzinnej Pieczy Zastępczej „Źródło” w Granowie zajmuje się nie tylko wsparciem rodzin i dzieci pozostających w pieczy zastępczej, ale i ściśle współpracuje w Działem Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim przy m.in. realizacji projektu „Razem Możemy Więcej” w 2014 r, a także „Plan na Lepsze Jutro” w roku obecnym.

Stowarzyszenie Abstynenckie „Nowe Życie” w Grodzisku Wielkopolskim ściśle współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grodzisku Wielkopolskim, poprzez m.in. udzielanie wsparcia terapeutycznego osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom, a także poprzez działalność propagatorską realizuje część ustawowych zadań Gminy w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi.

Stowarzyszenie na Rzecz Readaptacji Nieletnich „Nadzieja” w Grodzisku Wielkopolskim, udziela wsparcia wychowankom zakładów poprawczych i pomaga im stawiać pierwsze kroki w dorosłym życiu.

Aktywizacją społeczną i zawodową kobiet zajmują się: Gminne Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych w Grodzisku Wielkopolskim, Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet Gminy Granowo, Stowarzyszenie Kobiet Gminy Kamieniec, a także Koła Gospodyń Wiejskich w Rakoniewicach i Wielichowie.

W Powiecie Grodzkim funkcjonuje również kilka organizacji pozarządowych, które zajmują się pomocą i wsparciem osób niepełnosprawnych. Kobiety przed i po zabiegu mastektomii mogą liczyć na Grodzkie Stowarzyszenie „Amazonki”, a osoby niepełnosprawne intelektualnie na Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Grodzisku Wielkopolskim oraz Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Serce” w Rakoniewicach. Dwie ostatnie wymienione organizacje prowadzą również Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ).

Warsztaty Terapii Zajęciowej funkcjonujące na terenie Powiatu Grodziskiego, zajmują się rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych. Zajęcia prowadzone są w formie rehabilitacji i terapii dostosowanej do potrzeb poszczególnych uczestników. Tabela 31, ukazuje ilość osób zatrudnionych Warsztatach Terapii Zajęciowej w Grodzisku Wielkopolskim oraz Rakoniewicach, prowadzonych w 2014 oraz 2015 r.

Tabela 31. Liczba osób zatrudnionych na etat w Warsztatach Terapii Zajęciowych, zlokalizowanych w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015.

	2014		2015	
	WTZ Grodzisk	WTZ Rakoniewice	WTZ Grodzisk	WTZ Rakoniewice
Liczba osób zatrudnionych na etat	13	14	13	14
POWIAT GRODZISKI - ogółem	27		27	

Opracowano na podstawie statystyk udostępnionych przez Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Grodziskiego.

Jak wykazuje tabela 31, w latach 2014-2015, w obydwóch Warsztatach Terapii Zajęciowych w Powiecie Grodziskim zatrudnionych na etatach było łącznie 27 osób. Liczba ta na przestrzeni tych dwóch lata była stała i wynosiła 13 osób zatrudnionych przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Grodzisku i 14 przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Serce” w Rakoniewicach.

Stowarzyszenie „Dom Pomocna Dłoń” w Błońsku, prowadzi Ośrodek Interwencji Kryzysowej, do którego przyjmowane są osoby zagrożone bezdomnością, przemocą lub znajdujące się w innej sytuacji wymagającej wsparcia. Jak ukazuje tabela 32, najczęstszym powodem przebywania w Ośrodku jest doświadczanie przemocy, które dotyczyło aż 37 z 87 osób przyjętych przez Ośrodek w latach 2014-2015, kolejno: bezdomność (11 osób), a także uzależnienie i współuzależnienie (11 osób).

Tabela 32. Liczba osób przyjętych przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzony przez Stowarzyszenie „Dom Pomocna Dłoń” w Błońsku w latach 2014-2015, według głównego problemu.

Problem	2014	2015
Ubóstwo	0	0
Bezdomność	6	5
Doświadczanie przemocy	21	16
Stosowanie przemocy	0	0
Zadłużenie	2	0
Niewydolność wychowawcza	0	0
Uzależnienie i współuzależnienie	5	6
Zaburzenia psychiczne	2	4
Niepełnosprawność intelektualna	1	2
Niepełnosprawność fizyczna lub choroba	3	1
Konflikty w rodzinie	0	0
Niezaradność życiowa	3	3
Inne	5	2
RAZEM	48	39

Dane udostępnione przez Stowarzyszenie „Dom Pomocna Dłoń” w Błońsku.

III CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2022, ma na celu w sposób całościowy ująć problemy społeczne, z którymi zmagają się obywatele Powiatu Grodzkiego, a także zawrzeć szeroko zakreślone programy działań. Dlatego zakładamy, iż niecelowe byłoby powielanie przyjętych w innych Strategiach i Programach rozwiązań. W zamyśle Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma być skorelowanym z tymi aktami rozwinięciem tej ich części, która dotyczy polityki społecznej, potrzebnej ze względu na szczególną rolę jaką odgrywa ta sfera z punktu widzenia społeczności lokalnej.

W Powiecie Grodzkim realizowane są również inne wieloletnie programy działań:

- Strategia Rozwoju Powiatu Grodzkiego na lata 2013-2020;
- Programy Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na (spisywany corocznie);
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Bezrobociu oraz Aktywizacji Lokalnego 2011-2015;
- Powiatowy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2013-2020

1. Wizja rozwoju polityki społecznej: priorytety, zadania, cele główne i strategiczne

1.1 Analiza SWOT – szanse i zagrożenia

Przeprowadzona diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Powiatu Grodzkiego pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów dotyczących społeczność Powiatu. Jednocześnie dzięki informacjom pozyskanym z instytucji udało się wskazać jakie posiadamy zasoby i możliwości, które zostaną wykorzystane do przeprowadzania działań mających na celu rozwiązanie problemów społecznych doskwierających mieszkańcom naszego powiatu. Kwestia zagrożeń dotyczy utrudnień mogących przeszkodzić w realizacji celów wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grodzkiego na lata 2017-2022.

Posługujemy się tutaj jedną z najbardziej powszechnych technik heurystycznych służących do porządkowania i analizy informacji - analizą SWOT. W opracowywaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych analiza SWOT miała na celu zbadanie mocnych i słabych stron sfery polityki społecznej realizowanej w Powiecie Grodziskim, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami, które mogą utrudnić bądź uniemożliwić osiągnięcie założonych w strategii celów.

Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

- Mocne strony (wewnętrzne czynniki pozytywne) to przede wszystkim to, co wyróżnia nas na tle innych. Są to te dziedziny działalności, które tworzą potencjał i pozytywny wizerunek instytucji.
- Słabe strony (wewnętrzne czynniki negatywne) to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji.
- Szanse (zewnętrzne czynniki pozytywne) to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla instytucji sytuacje. Są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne, rozwojowe społecznie efekty.
- Zagrożenia (zewnętrzne czynniki negatywne) to zbiór możliwych sytuacji i procesów, które mogą tworzyć niekorzystne dla instytucji warunki rozwoju w jego otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane jako bariery, utrudnienia i możliwe niebezpieczeństwa dla zakładanych procesów.

W dalszej części przedstawiona została analiza SWOT rozwoju polityki społecznej w Powiecie Grodziskim. Tabela 33 ukazuje czynniki wewnętrzne (słabe i mocne strony), a tabela 34 czynniki zewnętrzne (korzyści i zagrożenia).

Tabela 33. Słabe i mocne strony polityki społecznej w Powiecie Grodziskim (analiza SWOT).

Mocne strony	Słabe strony
1. Funkcjonowanie instytucji i organizacji pozarządowych o różnorodnym zakresie działania i pomocy;	1. Brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury społecznej w Powiecie i tworzących go Gminach,

<p>2. Dobrze rozwinięta współpraca PCPR z gminnymi jednostkami pomocy społecznej;</p> <p>3. Sprawnie działające jednostki odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne w naszym Powiecie;</p> <p>4. Dobra koordynacja prowadzonych przez PCPR działań;</p> <p>5. Systematyczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej;</p> <p>6. Wykwalifikowana kadra pomocy społecznej;</p> <p>7. Zaangażowanie pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej w Gminach Powiatu;</p> <p>8. Zwiększenie zakresu usług realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej;</p> <p>9. Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Rodzina 500 plus” w znacznym stopniu redukujący ubóstwo skrajne u rodzin wielodzietnych;</p> <p>10. Dobra współpraca z różnymi instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej</p> <p>11. Prowadzenie naboru, kwalifikowanie i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze;</p> <p>12. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej;</p> <p>13. Wspieranie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i koordynatora funkcjonujących rodzin zastępczych;</p>	<p>2. Niska aktywność środowiska do tworzenia grup samopomocowych i grup wsparcia</p> <p>3. Duża liczba rodzin dysfunkcyjnych;</p> <p>4. Zbyt mała liczba rodzin zastępczych i wspierających;</p> <p>5. Brak rodzin wspierających w Gminach;</p> <p>6. Wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej;</p> <p>7. Zjawisko „dziedziczenia” biedy i bezradności społecznej, wyuczona bezradność;</p> <p>8. Bierna postawa świadczeniobiorców w rozwiązywaniu problemów życiowych;</p> <p>9. Niechęć podnoszenia kwalifikacji przez osoby długotrwale bezrobotne;</p> <p>10. Niedostosowanie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do potrzeb i wymagań rynku pracy;</p> <p>11. Znaczna liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku;</p> <p>12. Niewystarczająca liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>13. Niewystarczające środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną i zawodową;</p> <p>14. Wzrost liczby rodzin niewydolnych wychowawczo;</p> <p>15. Zbyt niska liczba rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych, w tym o charakterze pogotowia opiekuńczego,</p>
---	--

<p>14. Wpieranie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej;</p> <p>15. Promowanie rodzicielstwa zastępczego;</p> <p>16. Funkcjonowanie rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych, a także rodzinnego domu dziecka;</p> <p>17. Mieszkanie chronione dla osób opuszczających pieczę zastępczą;</p> <p>18. Zwiększenie integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym;</p> <p>19. Reagowanie na potrzeby osób niepełnosprawnych;</p> <p>20. Funkcjonowanie dwóch Warsztatów Terapii Zajęciowej;</p> <p>21. Możliwość samorealizacji osób starszych w różnych organizacjach i stowarzyszeniach;</p> <p>22. Działalność Uniwersytetu III Wieku;</p> <p>23. Propagowanie idei wolontariatu oraz rozwój grup wsparcia dla różnych kategorii osób;</p> <p>24. Bardzo dobry stan infrastruktury oświatowej;</p> <p>25. Dobra baza kulturalno-sportowa;</p> <p>26. Umiejętność szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych;</p> <p>27. Działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej;</p> <p>28. Dostępność do placówek służby zdrowia;</p> <p>29. Poczucie solidarności mieszkańców gminy w sytuacjach zagrożeń;</p>	<p>16. Niedostateczne wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców, co powoduje wzrost dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;</p> <p>17. Zbyt mała ilość kandydatów na rodziców zastępczych i rodzin zastępczych;</p> <p>18. Słaby dostęp osób niepełnosprawnych do usług społecznych;</p> <p>19. Wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych;</p> <p>20. Brak Środowiskowego Domu Samopomocy;</p> <p>21. Niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym;</p> <p>22. Niechęć do podejmowania leczenia przez uzależnionych oraz współpracy w tym zakresie przez współuzależnionych,</p> <p>23. Niska ilość urodzeń, proces starzenia się ludności;</p> <p>24. Brak Domu Pomocy Społecznej;</p> <p>25. Niewystarczająca liczba lokali socjalnych;</p> <p>26. Brak miejsc interwencyjnych (hostelowych);</p> <p>27. Brak schroniska dla osób bezdomnych, noclegowni, ogrzewalni;</p> <p>28. Ograniczone połączenia kolejowe PKP;</p>
---	---

<p>30. Zabezpieczenie dzieciom i młodzieży dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego;</p> <p>31. Wpieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;</p> <p>32. Realizacja programów w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną;</p> <p>33. Zapewnienie środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych przez Gminy;</p>	
--	--

Tabela 34. Szanse i zagrożenia polityki społecznej realizowanej w Powiecie Grodziskim (analiza SWOT).

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ścisła współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z Ośrodkami Pomocy Społecznej w gminach, w realizacji zadań pomocy społecznej, oraz zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; 2. Podnosząca kwalifikacje kadra pomocy społecznej; 3. Poszerzanie dostępności do specjalistów z zakresu pomocy społecznej (porady prawne, psychologiczne, pedagogiczne, socjalne); 4. Wysoka świadomość społeczna władz samorządowych; 5. Korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne powiatu; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczająca wzajemna współpraca pomiędzy instytucjami pomocowymi powiatu; 2. Niedostateczna współpraca pomiędzy jednostkami sfery pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia, sądu, policji, 3. Mała ilość organizacji pozarządowych działających w sferze pomocy społecznej, 4. Niedofinansowanie oraz przeciążenie i wypalenie zawodowe pracowników socjalnych, 5. Brak na terenie Powiatu Domów Pomocy Społecznej oraz innych placówek opiekuńczo –

<p>6. Stałe szkolenie, doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej;</p> <p>7. Szerokie partnerstwo instytucji pomocowych;</p> <p>8. Możliwość pozyskiwania środków unijnych na przedsięwzięcia mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców;</p> <p>9. Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego;</p> <p>10. Wykorzystywanie środków europejskich na rozwój usług społecznych;</p> <p>11. Zwiększająca się świadomość mieszkańców na temat zjawiska przemocy w rodzinie i sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych;</p> <p>12. Rozwój rodzicielstwa zastępczego;</p> <p>13. Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej (kampanie informacyjne, szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, grupy wsparcia dla rodzin zastępczych już istniejących, powstanie stowarzyszenia skupiającego rodziny zastępcze i adopcyjne na terenie Powiatu Grodziskiego);</p> <p>14. Poszerzenie współpracy instytucjonalnej i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania prawidłowego funkcjonowania rodzin i przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym</p>	<p>wychowawczych, specjalistycznych i terapeutycznych,</p> <p>6. Wzrost zadań statutowych PCPR i wynikający z tego wzrost nakładów finansowych;</p> <p>7. Brak stabilnych przepisów dotyczących pomocy społecznej w tym brak aktów wykonawczych do obowiązujących przepisów,</p> <p>8. Nieskuteczność programów wychodzenia z obszarów ubóstwa,</p> <p>9. Niski poziom umiejętności wychowawczych rodziców;</p> <p>10. zbyt mała liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodkach Pomocy Społecznej i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie;</p> <p>11. Zbyt mała liczba kadry specjalistycznej zatrudniona w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie;</p> <p>12. Postępujący kryzys rodziny oraz wzrost przemocy w rodzinie;</p> <p>13. Zwiększenie liczby wydawanych postanowień sądowych o umieszczeniu nieletnich w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i rodzinach zastępczych;</p> <p>14. Mała liczba kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowych rodzin zastępczych;</p> <p>15. Brak miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej;</p>
--	--

<p>oraz zapobiegania umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej;</p> <p>15. Podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy;</p> <p>16. Wzrost identyfikacji i wykrywalności przestępczości, w tym przemocy w rodzinie;</p> <p>17. Wspieranie zatrudnienia osób bezrobotnych w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych i prac społecznie użytecznych;</p> <p>18. Coraz powszechniejszy dostęp do nowoczesnych środków komunikowania się, ze szczególnym uwzględnieniem internetu;</p> <p>19. Oferowanie dzieciom i młodzieży różnych form spędzania czasu wolnego;</p> <p>20. Rozbudowa sieci wsparcia w środowisku zamieszkania osób niepełnosprawnych, jak również dla ich rodzin;</p> <p>21. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych;</p> <p>22. Duża liczba podmiotów gospodarczych zdolnych do zatrudnienia osób bezrobotnych, w tym także niepełnosprawnych;</p> <p>23. Działania na rzecz rodzin wielodzietnych i osób niepełnosprawnych zapobiegające wykluczeniu społecznemu (np. "karta dużej rodziny");</p> <p>24. Koordynacja działań na rzecz osób starszych;</p>	<p>16. Dalsza marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem;</p> <p>17. Pogłębianie się zjawiska „dziedziczenia” biedy, wyuczzonej bezradności;</p> <p>18. Bezrobocie wśród osób młodocianych;</p> <p>19. Występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, bezrobocie, przemoc fizyczna, psychiczna, ekonomiczna, seksualna;</p> <p>20. Nieumiejętność zarządzania budżetem domowym;</p> <p>21. Deficyt lokali socjalnych;</p> <p>22. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów życiowych;</p> <p>23. Ograniczone możliwości rynku pracy dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>24. Niska świadomość społeczna na temat wiedzy o potrzebach i możliwościach osób niepełnosprawnych i starszych,</p> <p>25. Zmniejszenie środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zadania Powiatu wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;</p> <p>26. Wzrost zapotrzebowania na miejsca w placówkach opieki stacjonarnej;</p> <p>27. Niewystarczające działania profilaktyczne z zakresu</p>
--	---

<p>25. Efektywność i skuteczność działań na rzecz osób uzależnionych od alkoholi i narkotyków;</p> <p>26. Rozbudowa programów oferującym pomoc i opiekę osobom starszym w miejscu zamieszkania, jak i środowisku;</p> <p>27. Dofinansowanie przez projekty ministerialne działań na rzecz osób starszych, które mogą być wykorzystane przez samorząd powiatowy oraz gminny;</p> <p>28. Rozwój działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku;</p> <p>29. Rozwój i powstawanie nowych instytucji społecznych i stowarzyszeń;</p> <p>30. Współpraca między jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi;</p> <p>31. Promocja i wsparcie wolontariatu i projektów charytatywnych;</p> <p>32. Działalność organizacji pozarządowych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;</p> <p>33. Programy na rzecz osób niepełnosprawnych;</p> <p>34. Upowszechnianie informacji dotyczących praw i uprawnień osób niepełnosprawnych;</p> <p>35. Działania na rzecz aktywizacji osób znajdujących się w trudnej szczególnej na rynku pracy;</p>	<p>przeciwdziałania narkomanii na terenie Powiatu Grodziskiego;</p> <p>28. Ukrywanie zjawiska przemocy domowej i rówieśniczej;</p> <p>29. Starzejąca się struktura społeczna;</p> <p>30. Niedostateczna koncentracja uwagi na problemach osób starszych, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością;</p> <p>31. Dalszy wzrost migracji, szczególnie młodych ludzi do większych miast;</p> <p>32. Niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy;</p> <p>33. Utrwalanie bierności zawodowej w rodzinach osób długotrwale bezrobotnych;</p> <p>34. Słabo rozwinięty wolontariat;</p> <p>35. Ograniczanie wsparcia finansowego instytucji pomocy społecznej;</p> <p>36. Niestabilność prawa dotycząca polityki społecznej;</p> <p>37. Brak instytucji i kadry zajmującej się profilaktyką i terapią osób uzależnionych od środków odurzających, z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>38. Nasilanie się problemów społecznych wynikających z pogorszenia się koniunktury gospodarczej, upadku dużych zakładów pracy i zwolnień grupowych;</p>
---	---

<p>36. Realizacja programów mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu;</p> <p>37. Rozwój działalności instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości społecznej;</p>	<p>39. Bariery, które ograniczą podjęcie pracy: wiek, nieadekwatne do wykształcenia i kwalifikacji oferty zatrudnienia dla absolwentów szkół wyższych;</p> <p>40. Przekazywanie zadań państwa samorządom lokalnym bez zabezpieczenia finansowego.</p>
---	---

1.2 Cel główny i cele szczegółowe, kierunki działań podmioty realizujące i wskaźniki

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2022, zmierzać powinna nie tylko do łagodzenia skutków trudnej sytuacji bytowej klientów pomocy społecznej, lecz także do usuwania często głęboko tkwiących przyczyn ubóstwa, jakimi są wykluczenie społeczne, bezrobocie, bezdomność i inne dysfunkcyjne zjawiska społeczne.

Aby skutecznie realizować cele opisane w Strategii, niezbędna jest współpraca instytucji państwa i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, a także innych instytucji, które co prawda w obszarze pomocy społecznej w ścisłym znaczeniu się nie poruszają, lecz których sprawne funkcjonowanie w sposób bezpośredni lub pośredni wpływa na jakość życia mieszkańców, szczególnie w takich dziedzinach jak: edukacja, służba zdrowia czy bezpieczeństwo.

Przeprowadzona diagnoza i analiza problemów społecznych powstała na bazie zebranego materiału badawczego pochodzącego z dokumentów strategicznych, a także wypełnionych ankiet i wyrażanych opinii przez przedstawicieli instytucji społecznych zlokalizowanych na terenie Powiatu Grodziskiego, które dotyczyły kierunków, w którym

powinna zmierzać polityka społeczna realizowana przez władzę powiatu z perspektywy działalności każdej z poszczególnych instytucji.

Ośrodki Pomocy Społecznej w Granowie, Grodzisku, Kamieńcu, Rakoniewicach i Wielichowie w odpowiedzi na pismo z prośbą o propozycje kierunków rozwoju polityki społecznej, wskazały wspólnie najważniejsze z nich:

- aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, rozwój ekonomii społecznej,
- objęcie systemem wsparcia osób starszych, głównie w ich miejscu zamieszkania, pomocy w codziennych funkcjonowaniu i stosowna do możliwości – aktywizacja społeczna,
- rozwijanie systemu wsparcia rodziny, poradnictwa specjalistycznego,
- wyzwalanie aktywności obywatelskiej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie natomiast, dostrzega również coraz bardziej natężający się problem bezdomności, który wymaga konieczności zapewnienia schronienia i wyżywienia osób „bez dachu nad głową”. Ze względu na ograniczone możliwości finansowe gminy, przedstawia propozycję uruchomienia na terenie Powiatu Grodziskiego **ośrodka dla bezdomnych (i/lub) noclegowni (i/lub) ogrzewalni**. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu wskazuje na konieczność utworzenia lokali socjalnych, z których mogłyby skorzystać osoby zagrożone bezdomnością. Powyższe zadania leżą jednak w kompetencji Gmin. Instytucje społeczne Powiatu mogą jednak wspierać poprzez m.in. doradztwo i pomoc w nawiązaniu współpracy stron, które odczuwają potrzebę uruchomienia wyżej wymienionych instytucji, z których mogliby skorzystać wszyscy mieszkańcy Powiatu Grodziskiego dotknięci problemem bezdomności.

Niemalże wszystkie ośrodki pomocy społecznej z terenu naszego Powiatu, Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Wielkopolskim, a także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Granowie, zwracają uwagę na konieczność rozwoju interwencji kryzysowej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie proponuje w tym celu m.in. **uruchomienie poradni pracującej z rodzinami dotkniętymi problemem przemocy w rodzinie**, która zatrudniłaby wykwalifikowaną kadrę, pracującą głównie ze sprawcami przemocy. Potrzebę **zatrudnienia terapeuty rodziny** dostrzega Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Wielkopolskim.

Wszystkie, zlokalizowane na terenie Powiatu Grodziskiego Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Wielkopolskim, proponują wzmożenie działań na rzecz wspierania profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a także w przypadku Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wielkopolskim, problemów związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych. Stowarzyszenie Abstynenckie „Nowe Życie” zwraca także uwagę na konieczność zwiększania świadomości dotyczącej choroby alkoholowej wśród pracowników instytucji Powiatu takich jak: policjanci, przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości, psychologowie oraz pedagodzy szkolni.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie i Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu, a także Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Grodzisku, oponują za uruchomieniem całodobowego ośrodka wsparcia dla osób niepełnosprawnych takich jak **dom pomocy społecznej (i/lub) zakład opiekuńczo-leczniczy (i/lub) oddział pielęgnacyjno – opiekuńczy** przy Szpitalu Powiatowym.

Zespół Ekonomiczno – Administracyjny Szkół w Grodzisku oraz w Kamieńcu, a także Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grodzisku, dostrzega dużą potrzebę uruchomienia na terenie Powiatu Grodziskiego **zespołu szkół specjalnych**, który kształciłby osoby niepełnosprawne na trzech poziomach – podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym, na wzór Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Sielinku, Zespołu Szkół Specjalnych im. Marii Konopnickiej w Kościanie czy Zespołu Szkół Specjalnych w Wolsztynie. Rozwiązaniem bardziej kompromisowym mogłoby być uruchomienie większej ilości klas specjalnych i integracyjnych. Dzięki temu dzieci nie musiałyby jeździć do szkół, do których odległość jest dużo większa niż odległość do szkoły, która umożliwiłaby kształcenie specjalne w pobliżu ich miejsca zamieszkania.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności proponuje podejmowanie działań mających na celu aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych, pracę socjalną, poradnictwo, wyspecjalizowaną opiekę medyczną, a także **utworzenie mieszkań chronionych**, co należy także do zadań gminy. Powiat utworzył mieszkanie chronione ponadgminne dla osób opuszczających pieczę zastępczą.

Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Serce” prowadzące Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz Spółdzielnię Socjalną w Rakoniewicach, proponuje uruchomienie **światlicy terapeutycznej**, w której mogłyby przebywać osoby, które ze względu na niekwalifikowanie się lub ograniczoną ilość miejsc nie mogą uczestniczyć w zajęciach Warsztatów. Zadanie to jednak leży w kompetencjach Gminy. Ze strony instytucji Powiatowy Urząd Pracy – według Stowarzyszenia „Serce”, mógłby bardziej interesować się działalnością spółdzielni i promować jej działania, które z pewnością przyniosłyby korzyść zarówno Urzędowi, Spółdzielni, jak i przede wszystkim osobom niepełnosprawnym.

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło, prowadzące Warsztaty Terapii Zajęciowej w Grodzisku Wielkopolskim, zwraca uwagę na niską świadomość prawną w zakresie procesu usamodzielniania się, odrębności i decyzyjności osób niepełnosprawnych w wymiarze społecznym, którego rozwiązaniem mogłoby być współdziałanie z radcami prawnymi Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wielkopolskim. Proponuje także podejmowanie przez Powiat działań mających na celu uruchomienie przez jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe działające w sferze pomocy społecznej (które również mają możliwość korzystania ze środków publicznych), Spółdzielni Socjalnych oraz Środowiskowego Domu Samopomocy.

Powiatowy Urząd Pracy w Grodzisku Wielkopolskim proponuje dalsze wspieranie osób bezrobotnych poprzez doradztwo, podnoszenie, bądź zmianę kwalifikacji zawodowych adekwatnych do potrzeb lokalnego rynku pracy, promowanie idei przedsiębiorczości oraz wsparcie finansowe dla osób otwierających własną działalność gospodarczą.

Stowarzyszenie „Dom Pomocna Dłoń” w Błońsku proponuje wypracowanie „kompromisu poglądów i kompetencji wszystkich instytucji zajmujących się pomocą społeczną w Powiecie”.

Stowarzyszenie Ludzi Aktywnych „Aperte” w Grodzisku Wielkopolskim szczególną wagę przywiązuje do koordynowania działań władz publicznych, sektora prywatnego oraz organizacji pozarządowych, których współpraca jest niezbędną do efektywnego rozwiązywaniu problemów społecznych mieszkańców. Proponuje w tym celu powołanie **pełnomocnika starosty ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi**, z dobrym przygotowaniem merytorycznym do pełnienia swojej funkcji i posiadaniem wiedzy praktycznej w tym zakresie.

Bardzo dobrym rozwiązaniem byłyby również zidentyfikowanie lokalnych liderów działających na rzecz lokalnej społeczności, doskonale znających specyfikę i problemy środowiska w którym funkcjonują – ich rola mogłaby być niezbędna w stworzeniu diagnozy społecznej opartej o konsultacje społeczne, będące odzwierciedleniem realnych problemów, potrzeb i oczekiwań środowiska lokalnego, których diagnoza prowadząca w sposób „intuicyjny” niejednokrotnie nie dostrzega i nie docenia.

Stowarzyszenie Rodzinnej Pieczy Zastępczej „Źródło” wskazuje na użyteczność propagowania idei rodzicielstwa zastępczego (głównie poprzez kampanie społeczne), a także konieczność profesjonalnej pracy i szkoleń z grupami dzieci, młodzieży, rodziców zastępczych i biologicznych w celu wzmacniania kompetencji wynikających z pełniących przez nich ról społecznych. W/w Stowarzyszenie oczekiwałoby również wsparcia pod względem **udostępnienia lokalu** przeznaczonego do przeprowadzania zajęć edukacyjnych dla swoich podopiecznych.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych, a także przedstawionych opinii dotyczących kierunków rozwoju polityki społecznej realizowanej przez władze Powiatu Grodzkiego, opracowano cel główny oraz cele strategiczne i operacyjne przedstawione w dalszej części pracy.

Cel główny:

Stworzenie systemu wsparcia, który służyć ma przeciwdziałaniu zagrożeniom w stopniu zapewniającym równowagę społeczną i rozwój Powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz osób, rodzin i grup społecznych zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Tabela 35. Cele strategiczne, cele operacyjne, zadania, podmioty realizujące oraz wskaźniki Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2022.

Obszar problemowy	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zadania	Podmioty realizujące	Wskaźniki
Ubóstwo	1. Zapewnienie godnych warunków życia osobom i rodzinom żyjącym w ubóstwie i zagrożonych wykluczeniem społecznym	<p>1.1 Monitoring potrzeb osób i rodzin borykających się z problemami finansowymi, materialnymi i socjalnymi;</p> <p>1.2 Realizowanie programów osłonowych na rzecz osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;</p> <p>1.3 Wspieranie inicjatyw, mających na celu aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;</p> <p>1.4 Zwiększenie mobilności osób zagrożonych wykluczeniem strukturalnym,</p>	<p>1. Wsparcie instytucji rodziny w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;</p> <p>2. Aplikowanie i realizowanie programów zewnętrznych w celu pozyskiwania środków na zadania realizowane na rzecz grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;</p> <p>3. Zacieśnianie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej państwa, organizacjami</p>	Powiat, Gmina, OPS, organizacje pozarządowe.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, które skorzystały ze wsparcia finansowego, materialnego, socjalnego, - liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego, - liczba programów na rzecz osób ubogich, a także liczba korzystających z nich osób i rodzin, - liczba specjalistów zatrudnionych w instytucjach pomocy społecznej.

		<p>poprzez dostosowanie środków komunikacji i transportu publicznego;</p> <p>1.5 Kształtowanie postaw godności i szacunku wobec osób ubogich i zagrożonych wykluczeniem.</p>	<p>pozarządowymi i sektorem prywatnym w zakresie pomocy najuboższym;</p> <p>4. Zatrudnianie wykwalifikowanej i podnoszącej kwalifikację kadry w instytucjach pomocowych;</p> <p>5. Promocja i rozwój wolontariatu na rzecz osób potrzebujących.</p>		
Niepełnosprawność	2. Ograniczenie przyczyn i łagodzenie skutków niepełnosprawności	<p>2.1 Monitorowanie skali występowania zjawiska niepełnosprawności;</p> <p>2.2 Informowanie społeczeństwa o skali zjawiska niepełnosprawności;</p> <p>2.3 Rozwój infrastruktury społecznej dla osób niepełnosprawnych</p>	<p>1. Rozwój bazy medycznej w zakresie leczenia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w tym uruchomienie zakładu opiekuńczo-leczniczego (i/lub) oddziału pielęgnacyjno-opiekuńczego;</p> <p>2. Zwiększenie ilości osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi w</p>	Powiat, Gmina, OPS, PCPR, PUP, ZOZ, organizacje pozarządowe.	<ul style="list-style-type: none"> - ilość placówek medycznych i usług specjalistycznych świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych, - uruchomienie zakładu opiekuńczo-leczniczego (i/lub) oddziału pielęgnacyjno-opiekuńczego. - liczba osób niepełnosprawnych

			<p>domu osób tego potrzebujących;</p> <p>3. Ułatwienie dostępu do usług specjalistycznych oraz pomoc w uzyskaniu sprzętu rehabilitacyjnego, medycznego oraz udziału w turnusach rehabilitacyjnych;</p> <p>4. Rozwój wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.</p>		<p>objętych usługami specjalistycznymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zakupionego sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego, - liczba osób niepełnosprawnych, którzy wzięli udział w turnusach rehabilitacyjnych, - liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, - liczba realizowanych programów wspierających osoby niepełnosprawne i ich rodziny,
	3. Stworzenie warunków do aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych	3.1 Zapewnienie osobom niepełnosprawnym łatwego dostępu do instytucji, urzędów i budynków użyteczności publicznej poprzez	1. Uruchomienie zespołu szkół specjalnych dla uczniów, którzy nie będą musieli dojeżdżać do szkół zlokalizowanych poza terenem	Powiat, PUP, PCPR, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelleksualną	<ul style="list-style-type: none"> - uruchomienie zespołu szkół specjalnych. - liczba osób niepełnosprawnych kształcących się w klasach specjalnych

		<p>dalsze dostosowywanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych;</p> <p>3.2 Zwiększenie mobilności osób niepełnosprawnych poprzez likwidowanie barier architektonicznych oraz zwiększenie dostępności i dostosowanie środków komunikacji i transportu;</p> <p>3.3 Nawiązywanie i podtrzymywanie trwałej współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, a także zajmujących się aktywizacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych;</p> <p>3.4 Zwiększanie udziału osób</p>	<p>Powiatu Grodzkiego;</p> <p>2. Rozwój w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych klas specjalnych i integracyjnych;</p> <p>3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi;</p> <p>4. Prowadzenie kampanii społecznych na temat praw osób niepełnosprawnych;</p> <p>5. Rozwijanie oferty funkcjonujących w powiecie Warsztatów Terapii Zajęciowych;</p> <p>6. Podejmowanie działań mających na celu utworzenie środowiskowego domu samopomocy;</p> <p>7. Prowadzenie poradnictwa prawnego osób niepełnosprawnych i</p>	<p>Koło w Grodzisku, Stowarzyszenie „Serce” w Rakoniewicach , Stowarzyszenie „Dom Pomocna Dłoń” w Błońsku, inne organizacje pozarządowe wspierające osoby niepełnosprawne .</p>	<p>i integracyjnych w szkołach podstawowych i gimnazjach,</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba dostosowanych budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, - liczba osób niepełnosprawnych, które nabyły dokument prawa jazdy, - zrealizowanych projektów aktywizujących osoby niepełnosprawne, - liczba osób niepełnosprawnych uczęszczających i opuszczających Warsztaty Terapii Zajęciowej, - uruchomienie środowiskowego domu samopomocy,
--	--	--	--	---	---

		niepełnosprawnych w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce.	<p>ich rodzin przez organizacje pozarządowe ze wsparciem merytorycznym Powiatu;</p> <p>8. Prowadzenie poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych, tworzenie im ścieżek karier, oraz umożliwianie wyboru odpowiedniego zatrudnienia lub szkolenia;</p> <p>9. Organizowanie i kierowanie na szkolenia umożliwiające osobom niepełnosprawnym podnoszenie i zdobywanie nowych kwalifikacji zawodowych;</p> <p>10. Podejmowanie działań mających na celu uruchamianie</p>		<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób niepełnosprawnych i ich rodzin, którzy skorzystali z porad prawnych, - liczba osób niepełnosprawnych korzystających z doradztwa i poradnictwa zawodowego, - liczba utworzonych spółdzielni socjalnych, - liczba osób niepełnosprawnych podejmujących zatrudnienie, - liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach zawodowych, - liczba osób niepełnosprawnych uruchamiających własną działalność gospodarczą
--	--	---	---	--	--

			na terenie powiatu spółdzielni socjalnych; 11. Wspieranie pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych.		
Przemoc w rodzinie	4. Objęcie ochroną i pomocą specjalistyczną osoby, będące ofiarami przemocy domowej.	4.1 Rozpoznanie rozmiarów przemocy w rodzinie w Powiecie Grodziskim za pomocą systematycznego diagnozowania tego zjawiska; 4.2 Podniesienie wrażliwości społeczności lokalnej na zjawisko przemocy w rodzinie za pomocą działań edukacyjnych i informacyjnych; 4.3 Podnoszenie kompetencji służb realizujących zadania wynikające z ustawy o	1. Świadczenie kompleksowej pomocy (psychologicznej, socjalnej, prawnej) ofiarom przemocy w rodzinie w przewyższeniu sytuacji kryzysowej mającej na celu przerwaniu cyklu przemocy; 2. Prowadzenie kampanii społecznych nt. przemocy w rodzinie, w tym realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania	Powiat, Gmina. Policja, PCPR, OPS, Stowarzyszenie „Dom Pomocna Dłoń” w Błońsku.	- liczba sprawców oraz ofiar przemocy w rodzinie, - ilość kampanii społecznych nt. przemocy w rodzinie i ich zakres oddziaływania, - liczba osób, które uzyskały schronienie w wyniku zagrożenia ze strony sprawców przemocy w rodzinie, - liczba pracowników instytucji społecznych, którzy doszkalali się w zakresie przemocy w rodzinie, - uruchomione poradni

		<p>przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.</p>	<p>przemocy w rodzinie przez placówki oświatowe prowadzone przez powiat;</p> <p>3. Udział pracowników instytucji społecznych w szkoleniach poświęconych przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;</p> <p>4. Zapobieganie kontaktowania się sprawców przemocy z osobami pokrzywdzonymi;</p> <p>5. Zapewnienie schronienia dla osób doświadczających przemocy domowej;</p> <p>6. Stworzenie organizacyjnych i kadrowych warunków do udzielania profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie</p>		<p>specjalistycznej dla rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie</p>
--	--	--	--	--	--

			<p>7. Zacieśnianie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej państwa, Policji oraz organizacjami pozarządowymi, polegającej na wypracowaniu wzajemnych porozumień, a także standardów reagowania na przemoc domową;</p> <p>8. Uruchomienie poradni pracującej z rodzinami dotkniętymi problemem przemocy w rodzinie.</p>		
Wsparcie rodziny i piecza zastępcza	5. Zorganizowanie efektywnego systemu pieczy zastępczej	<p>5.1 Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;</p> <p>5.2 Tworzenie placówek wsparcia dziennego w każdej gminie;</p>	<p>1. Prowadzenie monitoringu sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji</p>	<p>PCPR, Policja, Sąd, Stowarzyszenie „Źródło” w Granowie, organizacje pozarządowe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba pracowników instytucji społecznych zajmujących się wsparciem rodziny i pieczy zastępczej, - liczba nowopowstałych rodzin zastępczych

		<p>5.3 Wsparcie rodzin poprzez działania rodzin wspierających;</p> <p>5.4 Zapewnianie pieczy zastępczej dla dzieci na podstawie postanowień sądu;</p> <p>5.5 Wzrost zatrudnienia i stały rozwój kompetencji kadr pomocy społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	<p>opiekuńczo-wychowawczych;</p> <p>2. Tworzenie nowych i usprawnianie już istniejących form wsparcia i pomocy poprzez pracę asystentów rodziny w środowisku domowym oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa;</p> <p>3. Utworzenie i finansowanie drugiego rodzinnego domu dziecka i jednej rodziny zawodowej;</p> <p>4. Stworzenie systemu usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych w gminach;</p> <p>5. Dostęp do terapii i mediacji dla rodzin przeżywających problemy w wypełnianiu funkcji</p>		<p>i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba przeszkolonych kandydatów i osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, - liczba przeprowadzonych szkoleń dla rodzin zastępczych, - liczba usamodzielnianych wychowanków objętych wsparciem i korzystających z pomocy, - liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych, - zatrudnienie koordynatora – opiekuna mieszkania chronionego.
--	--	--	--	--	---

			<p>opiekuńczo-wychowawczych;</p> <p>6. Organizowanie i finansowanie pieczy zastępczej w formie instytucjonalnej na podstawie zawartych porozumień z innymi Powiatami;</p> <p>7. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej;</p> <p>8. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz prowadzących rodziny dom dziecka;</p> <p>9. Umożliwienie finansowania opiekuna</p>		
--	--	--	---	--	--

			mieszkania chronionego działającego w Powiecie dla osób opuszczających pieczę zastępczą.		
Alkoholizm i narkomania	6. Stworzenie efektywnego systemu wsparcia dla uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz ich rodzin.	<p>6.1 Monitorowanie zakresu problemu alkoholowego i narkomanii;</p> <p>6.2 Współpraca instytucji pomocy społecznej, Policji, oraz organizacji pozarządowych o zasięgu gminnych i ponadgminnym, działającymi na rzecz dotkniętych problemem alkoholizmu i narkomanii.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie programów profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży; 2. Dalszy rozwój punktów konsultacyjnych działających przy Gminnych Komisjach ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i zatrudnianie w nich psychoterapeutów; 3. Poszerzenie oferty terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków; 4. Organizacja szkoleń dla pracowników instytucji publicznych 	Gmina, OPS, Policja, Gminne Komisje ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Stowarzyszenie „Dom Pomocna Dłoń” w Błońsku, Stowarzyszenie abstyntenckie „Nowe Życie” w Grodzisku, inne organizacje pozarządowe.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba programów profilaktycznych przeznaczonych dla dzieci i młodzieży, - liczba punktów konsultacyjnych, - liczba zatrudnionych psychoterapeutów w punktach konsultacyjnych, - liczba usług świadczonych osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków, - liczba szkoleń przeprowadzonych dla pracowników instytucji publicznych, które dotyczyłyby problemu

			dotyczących problemu uzależnienia od alkoholu i narkotyków; 5. Tworzenie grup samopomocowych dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz ich rodzin.		alkoholizmu i narkomanii, - liczba grup samopomocowych.
Kwestia osób starszych	7. Objęcie kompleksowym systemem wsparcia osoby starsze.	7.1 Zwiększenie dostępu osób do informacji o możliwych formach wsparcia. 7.2 Inicjowanie i wspieranie programów na rzecz wyrównywania szans osób starszych w środowisku lokalnym. 7.3 Podejmowanie współpracy instytucji pomocy społecznej państwa z organizacjami pozarządowymi działającymi na	1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi przez Ośrodki Pomocy Społecznej. 2. Udzielanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej wsparcia finansowego osobom starszym żyjącym w ubóstwie. 3. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb	OPS, Stowarzyszenie „Złota Jesień” w Rakoniewicach, Stowarzyszenie im. Jana Pawła II w Grodzisku, inne organizacje pozarządowe.	- liczba osób, które korzystają z pomocy pracownika socjalnego. - liczba zainicjowanych programów na rzecz seniorów. - kwota wypłaconych świadczeń. - liczba seniorów, którzy skorzystali z usług opiekuńczych - liczba spotkań i wyjazdów w celach integracyjnych, edukacyjnych, kulturalnych,

		rzecz osób starszych.	<p>życiowych, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.</p> <p>4. Prowadzenie kampanii informacyjnych dotyczących bezpieczeństwa osób starszych.</p> <p>5. Zaspokajanie potrzeb osób starszych na poziomie kulturalnym, społecznym, rekreacyjnym i edukacyjnym,</p> <p>6. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.</p>		<p>rozrywkowych i rekreacyjnych.</p> <p>- liczba wolontariuszy, z którymi podpisano umowy o wolontariat.</p>
Partnerstwo instytucji polityki społecznej	8. Wspieranie i upowszechnianie współpracy pomiędzy sektorem	8.1 Współpraca instytucji państwowych z organizacjami	1. Powołanie pełnomocnika starosty ds. współpracy z	Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin, PUP,	- zatrudnienie pełnomocnika starosty ds. współpracy z

	<p>publicznym a organizacjami pozarządowymi, w zakresie kreowania i realizacji zadań publicznych.</p>	<p>pozarządowymi, fundacjami i stowarzyszeniami działającymi w zakresie polityki społecznej.</p> <p>8.2 Zaktywizowanie społeczeństwa do działań na rzecz poprawy warunków społecznych w powiecie w tym tworzenia organizacji, stowarzyszeń i fundacji.</p> <p>8.3 Promowanie idei wolontariatu w społeczeństwie lokalnym.</p> <p>8.4 Zlecenie organizcom pozarządowym realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.</p>	<p>organizacjami pozarządowymi.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Podejmowanie działań na rzecz włączenia samorządów lokalnych (powiatowego i gminnych) do aktywnej pracy na rzecz osób potrzebujących. 3. Udzielanie wsparcia finansowego dla organizacji pozarządowych. 4. Użyczenie bazy lokalowej na potrzeby pracy wolontarystycznej. 5. Poradnictwo i organizacja szkoleń dla organizacji pozarządowych. 6. Organizowanie spotkań z przedstawicielami lokalnych społeczności, organizacji 	<p>wszystkie organizacje pozarządowe.</p>	<p>organizacjami pozarządowymi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba programów, inicjatyw i innych przedsięwzięć, w które zaangażowane są jednostki organizacyjne powiatu, gminy i partnerzy publiczni oraz pochodzący z sektora organizacji pozarządowych, - liczba zleconych zadań, dofinansowanie przeznaczone na ich realizację, - liczba wolontariuszy zaangażowanych w działalność organizacji pozarządowych, które nawiązały współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego.
--	--	---	--	---	--

			pozarządowych, samorządów, lokalnego biznesu itp. popularyzujących działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.		
--	--	--	--	--	--

2. Realizacja Strategii

Wszystkie wymienione wcześniej cele i zadania będą realizowane przez cały okres obowiązywania strategii. Tworzenie szczegółowego harmonogramu wdrażania wybranych „kierunków działań” uwarunkowane jest dostępnością źródeł finansowania. Przewiduje się, że dostępność środków w rozległej perspektywie czasowej którą obejmuje strategia, nie będzie cechowała się stabilnością. Precyzyjne harmonogramy działań będą elementami poszczególnych projektów wdrażanych w ramach strategii, a operujących ściśle określonymi budżetami.

2.1 Podmioty realizujące

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu Grodziskiego,

Zarząd Powiatu Grodziskiego,

Rada Powiatu Grodziskiego,

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim,

Powiatowy Urząd Pracy w Grodzisku Wielkopolskim,

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grodzisku Wielkopolskim,

Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Wielkopolskim,

Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej w Grodzisku Wielkopolskim,

Placówki oświatowe szczebla ponadgimnazjalnego działające na terenie Powiatu Grodziskiego;

a ponadto organizacje pozarządowe:

Stowarzyszenie „Dom Pomocna Dłoń” w Błońsku,

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Grodzisku Wielkopolskim,

Stowarzyszenie „Złota Jesień” w Rakoniewicach,

Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Serce” w Rakoniewicach,

Stowarzyszenie Rodzinnej Pieczy Zastępczej „Źródełko” w Granowie.

Partnerzy w realizacji działań:

Burmistrzowie i Wójtowie Gmin Powiatu Grodziskiego,

Rady Gmin Powiatu Grodziskiego,
Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Grodziskiego;
Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działające w Gminach Powiatu Grodziskiego,
Placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego z terenu naszego Powiatu.

a ponadto organizacje pozarządowe:

Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych im. Jana Pawła II w Grodzisku Wielkopolskim,
Grodziskie Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Grodzisku Wielkopolskim,
Stowarzyszenie Abstynenckie „Nowe Życie” w Grodzisku Wielkopolskim.

2.2 Źródła finansowania

Źródła finansowania działań:

- 1) Środki własne pochodzące z budżetu Powiatu,
- 2) Środki z budżetu Państwa, w tym budżetu Wojewody Wielkopolskiego, budżetu samorządu Województwa Wielkopolskiego,
- 3) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 4) Fundusze strukturalne Unii Europejskiej,
- 5) Organizacji pozarządowych,
- 6) Środki własne,
- 7) Sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także dokumentów finansowych określających planowane wydatki powiatu aż do 2022 r. Dodatkowym czynnikiem utrudniającym szacowanie źródeł finansowania jest powstawanie dokumentów programowych nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027.

2.3 Monitorowanie i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian

społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych.

Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron,
- oszacowanie możliwości i ograniczeń,
- usprawnienie zarządzania,
- modyfikacja i korekta kierunków rozwoju i priorytetów działań,
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

Proces monitoringu będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównanie ich zgodności z założeniami Strategii. W tym celu, aby móc jasno określić stopień efektywności realizacji, dla każdego celu strategicznego i operacyjnego wyznaczono wskaźniki oceny efektywności jego realizacji. Do ewaluacji Strategii posłużą dane statystyczne, informacje własne, a także materiały sprawozdawcze jednostek organizacyjnych Powiatu oraz Gmin zlokalizowanych w Powiecie Grodziskim.

IV ZAKOŃCZENIE

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2022 jest dokumentem długofalowym, wskazującym na konkretne działania w ramach przyjętych założeń. Opracowana strategia wyznacza kierunki lokalnej polityki społecznej, która uwzględnia potrzeby mieszkańców powiatu i prowadzi do realizacji założonej misji. Realizacja celów zapisanych w Strategii możliwa będzie dzięki wspólnej pracy wszystkich instytucji i osób zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców Powiatu Grodziskiego, ze szczególnym uwzględnieniem realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej.

Czas realizacji Strategii jest dość długi, aby nie tylko zrealizować cele strategiczne i operacyjne w niej zawarte, ale także wyzwolić aktywność środowisk lokalnych na rzecz rozwiązywania ważnych dla powiatu problemów społecznych.

Strategia nie wyczerpuje jednak wszystkich działań, które można byłoby jeszcze uwzględnić w dokumencie, wybrano jednak te najpilniejsze i najważniejsze. Za kryterium wyboru przemawiały praktyczne możliwości realizacji działań, zorientowanych głównie na przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków zdiagnozowanych wcześniej problemów społecznych oraz aktywizację zaniedbanych środowisk, ze wskazaniem wybranych instrumentów realizacji i partnerów społecznych.

Spis tabel:

1. Informacje dotyczące powierzchni i ludności Powiatu Grodziskiego.....	21
2. Ludności Powiatu Grodziskiego według ekonomicznych grup wieku.....	23
3. Wykaz podmiotów leczniczych z terenu Powiatu Grodziskiego.....	23
4. Liczba dzieci w przedszkolach z terenu Powiatu Grodziskiego w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.....	25
5. Liczba dzieci w szkołach podstawowych z terenu Powiatu Grodziskiego w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.....	26
6. Liczba dzieci w gimnazjach z terenu Powiatu Grodziskiego w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.....	27
7. Liczba uczniów i absolwentów publicznych szkół ponadgminajalnych w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.....	27
8. Liczba uczniów i absolwentów niepublicznych szkół ponadgminajalnych w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.....	28
9. Powody ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej – zsumowane dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015.....	31
10. Formy wsparcia świadczone przez ośrodki pomocy społecznej zlokalizowane na terenie Powiatu Grodziskiego w latach 2014-2015.....	33
11. Typy rodzin objętych pomocą społeczną – zsumowane dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015.....	34
12. Liczba bezrobotnych z poszczególnych jednostek administracyjnych Powiatu Grodziskiego według stanu na 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r.....	35
13. Bezrobotni z terenu Powiatu Grodziskiego zarejestrowani w PUP, według stanu na 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r., według kategorii osób bezrobotnych.....	36
14. Tabela 14. Bezrobotni według wieku z terenu Powiatu Grodziskiego, zarejestrowani w PUP według stanu na 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r.....	37
15. Podział osób zarejestrowanych w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grodzisku w latach 2014-2015, według stopnia niepełnosprawności.....	38
16. Podział osób zarejestrowanych w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grodzisku w latach 2014-2015, według wieku.....	39
17. Podział osób zarejestrowanych w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grodzisku w latach 2014-2015, według celów składania wniosków.....	41
18. Wydane orzeczenia w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Grodzisku Wielkopolskim w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.....	41
19. Liczba podopiecznych Warsztatów Terapii Zajęciowej z terenu Powiatu Grodziskiego, w latach 2014-2015, według stopnia niepełnosprawności.....	42
20. Liczba i stopnie niepełnosprawności uczniów uczęszczających do klas specjalnych w Powiecie Grodziskim w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.....	42
21. Liczba i stopnie niepełnosprawności uczniów uczęszczających do szkół ponadgminajalnych w Powiecie Grodziskim w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.....	43
22. Ilość osób pokrzywdzonych wskutek patologii społecznych według statystyk Powiatowej Komendy Policji w Powiecie Grodziskim w latach 2014- 2015.....	44
23. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015.....	45
24. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015.....	45
25. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015, z podziałem na gminy.....	46

26. Wnioski złożone do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2014-2015 z podziałem na płeć.....	47
27. Dane statystyczne dotyczące problemu narkomanii w latach 2014- 2015, według statystyk Powiatowej Komendy Policji w Grodzisku Wielkopolskim.....	48
28. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Grodziskiego w latach 2014-2015, z powodu bezdomności.....	50
29. Liczba pracowników socjalnych i asystentów rodziny, zatrudnionych w Ośrodkach Pomocy Społecznej zlokalizowanych w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015.....	51
30. Organizacje pozarządowe w Powiecie Grodziskim, działające w obszarze pomocy społecznej.....	57
31. Liczba osób zatrudnionych na etat w Warsztatach Terapii Zajęciowych, zlokalizowanych w Powiecie Grodziskim w latach 2014-2015.....	62
32. Liczba osób przyjętych przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzony przez Stowarzyszenie „Dom Pomocna Dłoń” w Błońsku w latach 2014-2015, według głównego problemu.....	63
33. Słabe i mocne strony polityki społecznej w Powiecie Grodziskim (analiza SWOT).....	65
34. Szanse i zagrożenia polityki społecznej realizowanej w Powiecie Grodziskim (analiza SWOT).....	68
35. Cele strategiczne, cele operacyjne, zadania, podmioty realizujące oraz wskaźniki Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2022.....	77

